POLITISK KRONIK

UDLANDET

Oktober 1971

1. – Den tidligere hollandske udenrigsminister Joseph Luns overtager posten som NATO's generalsekretær efter italieneren Manlio Brosio.

1.–2. – Sovjetunionens præsident Nikolaj Podgornij opholder sig på besøg i New Delhi. I en tale erklærer han, at Sovjetunionen vil yde enhver tænkelig hjælp for at bilægge konflikten mellem Indien og Pakistan. – 12. Præsident Yahya Khan anklager i en radiotale Indien for at koncentrere tropper langs grænsen til Pakistan. Han opfordrer Sovjetunionen til at gøre sin indflydelse gældende over for Indien for at undgå en væbnet konflikt. Han roser USA og Kina for at have vist forståelse over for Pakistan og opfordrer på ny Indien til at lade flygtningene fra Østpakistan vende tilbage til deres hjem. – 16. Det indiske forsvarsministerium oplyser, at den pakistanske hær har foretaget betydelige troppebevægelser meget nær ved grænsen til Indien i vest og øst, og at Indien har gennemført tilsvarende foranstaltninger for i givet fald at kunne møde et angreb. – 19. På en pressekonference fremhæver premierminister Indira Ghandi, at Indien vil gøre alt for at undgå en krig med Pakistan, men det er ikke et ensidigt spørgsmål. Hun oplyser, at antallet af østpakistanske flygtninge i Indien nu nærmer sig 10 millioner. – 20. Pakistan hævder i en protestnote til Indien, at der i løbet af 11 dage er foretaget 20 angreb på pakistansk område. – 25. Det meddeles, at præsident Yahya Khan har anmodet FN's generalsekretær U Thant om at forsøge en mægling i konflikten mellem Indien og Pakistan.

3. – Præsidentvalget i Sydvietnam, hvor præsident Van Thieu er eneste kandidat (se 19/8) boycottes af buddhister og andre grupper, og i byerne Da Nang og Hue kommer det til svære uroligheder. Ifølge den officielle opgørelse er stemmeprocenten 87,0, og 94,3 pct. af de afgivne stemmer falder på Van Thieu. I gennemsnit for hele landet opgives 5,5 pct. af stemmesedlerne at være ugyldige, men i byerne Hue, Da Nang og Saigon er procenten henholdsvis 36, 25 og 16. Præsident Thieu har før valget erklæret, at han ville træde tilbage, hvis han ikke fik mindst 50 pct. af de afgivne stemmer. Til vicepræsident i stedet for Nguyen Cao Ky vælges buddhisten, senator Tran Van Huong, premierminister 1964–65 og 1968–69 og kandidat ved præsidentvalget i 1967. – 6. Vicepræsident Cao Ky erklærer valgresultatet for åbenlyst bedrageri, og 70 deputerede og senatorer meddeler 14/10, at de anser valget for ulovligt. Valgets gyldighed bestrides over for den øverste domstol, der 22/10 afviser klagen med 8 stemmer mod 1. En anden klage fra en tilhænger af general Minh afvises med 6 stemmer mod 3.

4. – På arbejderpartiets kongres i Brighton vedtages med 5.073.000 mod 1.032.000 stemmer en resolution mod Storbritanniens indtræden i EEC på de betingelser, den konservative regering har opnået. – 5. Fhv. premierminister Harold Wilson frem-

hæver, at alle Labours underhusmedlemmer, uanset deres principielle stilling til EEC, i hvert fald ikke må støtte regeringen ved at stemme for tilpasningslovgivningen. Han karakteriserer de betingelser, der er opnået, som ydmygende. – På kongressen, der slutter 8/10, finder radikaliseringen af partiforeninger og fagforeninger bl. a. udtryk i, at kongressen trods ledelsens advarsler vedtager resolutioner om nationalisering af banker, forsikringsselskaber og byggeselskaber. Til ny partiformand for det kommende år vælges Anthony Wedgwood Benn.

Den kristelig-demokratiske union (CDU) vælger på sin kongres i Saarbrücken partiets 47-årige gruppeleder i forbundsdagen Rainer Barzel til formand efter fhv. forbundskansler Kurt Georg Kiesinger, der har ønsket at trække sig tilbage (se 5/7), og som vælges til partiets æresformand. Barzel får 344 stemmer mod 174, som tilfalder ministerpræsidenten i Rheinland-Pfalz Helmut Kohl. Barzel kritiserer stærkt den nuværende forbundsregerings Øst- og Tysklandspolitik.

Præsident Anwar Sadat, Ægypten, vælges på Føderationen af arabiske Republikkers konstituerende møde i Cairo til føderationens første præsident af præsidentrådet, der foruden Sadat selv består af oberst Kadhafi, Libyen, og præsident Assad, Syrien. 5/10 udses Cairo til føderationens hovedstad. På mødet, der afsluttes 6/10, drøfter de tre statschefer koordineringen af de tre landes politik.

5. – Oppositionsmedlemmerne, der boycotter det nordirske parlament (se 9/8), danner et »modparlament«, Det nordirske folks forsamling, med John Hume, det socialdemokratiske arbejderparti, som formand. – 7. Premierminister Brian Faulkner forhandler i London med den britiske regering om situationen i Nordirland, der er præget af fortsatte blodige uroligheder og voldshandlinger med hyppige sammenstød mellem medlemmer og tilhængere af den irske republikanske hær, IRA, og sikkerhedsstyrkerne. I et communiqué meddeles, at de britiske tropper i Nordirland vil blive forstærket med 3 bataillioner (ca. 1500 mand). Forstærkningen vil muliggøre bl. a. en mere effektiv grænsekontrol. Imidlertid fortsætter urolighederne, og mange mennesker mister livet. – 20. Den irske Republiks premierminister Jack Lynch protesterer i parlamentet mod grænsekrænkelser ved Castleblaney, som han hævder, at de britiske tropper i Nordirland har gjort sig skyldige i, og bebuder, at hans regering i gentagelsestilfælde vil appellere til FN.

Ledelsen af det tyrkiske (konservative) Retfærdighedsparti, der har flertallet i parlamentet, meddeler, at den har besluttet at trække partiets 5 ministre ud af Nihat Erims samlingsregering, der blev dannet i marts (se 4/3) efter hærens indgriben med det formål at genoprette ro og orden samt gennemføre en forfatningsændring og en radikal reformlovgivning, bl. a en agrarreform. – 26. Nihar Erim indgiver regeringens afskedsbegæring til præsident Cevdet Sunay, der nægter at modtage den, idet han erklærer, at regeringen har parlamentets, de væbnede styrkers og den offentlige menings fulde støtte. Erim erklærer sig derefter rede til at fortsætte. – 29. Præsident Sunay opfordrer Retfærdighedspartiet til at tage beslutningen om ikke at medvirke i regeringen tilbage; hvis dette ikke sker, vil der kunne opstå fare for regeringen, Retfærdighedspartiet og parlamentet.

6. – Premierminister Golda Meïr beklager i Knesset den amerikanske udenrigsminister William P. Rogers tale i FNs generalforsamling 4/10, hvor han foreslog en begrænset tilbagetrækning af de israelske tropper fra Suezkanalens østbred, og siger, at talen kun vil forstærke Ægyptens ueftergivende holdning og forringe udsigterne til en midlertidig løsning. Israel fastholder sit standpunkt, at de ægyptiske tropper inden for en delløsnings rammer ikke må overskride Suezkanalen, og det må også stadig gælde, at en sådan delløsning ikke må knyttes sammen med en samlet

løsning. Israel opretholder også kravet om en ikke tidsbegrænset våbenstilstand. – 25. Israels regering offentliggør et kommuniqué om indholdet af to taler af premierminister Meïr og forsvarsminister Dayan, hvori de hævdede, at USA ved tilbageholdenhed med flyleverancer forsøger at få Israel til at gøre politiske indrømmelser. – 26. Golda Meïr erklærer i Knesset, at der må ske en afklaring af Washingtons Mellemøstenpolitik, før Israel kan indlade sig på samtaler om det amerikanske forslag om genåbning af Suezkanalen.

8. – I Argentina gør et par regimenter under ledelse af oberst Manuel Garcia et mislykket forsøg på at styrte præsident Alejandro Lanusse, der 17/9 meddelte, at regeringen havde besluttet at afholde valg af præsident og lovgivende forsamling 25/3 1973. Det viser sig, at præsident Lanusse støttes af den overvejende del af de væbnede styrker og den civile befolkning, og allerede 9/10 overgiver oprørerne sig til regeringens overlegne styrker, uden at der er affyret et skud. En række officerer arresteres, bl. a. den tidligere præsident, general Roberto Levingston (se 23/3), der havde hilst oprøret velkomment som begyndelsen til enden på præsident Lanusses »korrupte regime«. Levingston løslades dog igen allerede 16/10.

9. – En tyrkisk militærdomstol afsiger dødsdom over 16 medlemmer af den tyrkiske befrielseshær, anklaget for forsøg på oprør, bortførelse af amerikanske soldater, bankrøveri og andre voldsforbrydelser. Blandt de dødsdømte er organisationens leder Deniz Gezmis. Tre af de i alt 24 anklagede får domme på 5 års fængsel, medens 3 frifindes. Dommene er de første, der er afsagt i regeringens bestræbelser for at nedkæmpe den venstreorienterede ungdomsbevægelse i Tyrkiet.

10. – Ved valget til Østrigs Nationalrat (andetkammer) opnår forbundskansler Bruno Kreisky sin hensigt med udskrivning af valg kun 18 måneder efter det foregående valg (se 1/3 1970): et rent socialistisk flertal. I mellemtiden er der (november 1970) gennemført en valgreform, hvorefter antallet af valgkredse er formindsket fra 25 til 9, medens antallet af deputerede er forøget fra 165 til 183. Det socialistiske parti får 50,04 (1970: 48,40) pct. af de afgivne stemmer og 93 (81) mandater, det (konservative) folkeparti 43,12 (44,69) pct. og 80 (78) mandater og frihedspartiet 5,45 (5,45) pct. og 10 (6) mandater. Kommunisternes andel af stemmerne er 1,35 pct. mod 1,01 pct. i 1970, men partiet bliver ikke repræsenteret i parlamentet. Det offensive venstre, der består af tidligere medlemmer af kommunistpartiet, der brød ud efter invasionen i Czekoslovakiet i 1968, og som kun opstiller i Wien, opnår kun 0,04 pct. af de afgivne stemmer. Det demokratiske fredsparti og det højreekstremistiske nationaldemokratiske parti, som deltog i valget i 1970, opstiller ikke ved dette valg. – 21. Forbundskansler Kreisky foretager en partiel omdannelse af regeringen. Alfred Sinowitz bliver undervisningsminister i stedet for Leopold Gratz, der er blevet leder af det socialistiske partis parlamentsgruppe efter Bruno Pittermann, Ingrid Leodolter udnævnes til minister uden portefølje for senere at skulle overtage et nyoprettet sundheds- og miljøministerium, og der oprettes et særligt statssekretariat for familiepolitik under Elfriede Karl. Familiepolitik såvel som anliggender vedrørende sundhed og miljø har hidtil ligget under socialministeriet.

Ved valget til lokalparlamentet (Bürgerschaft) i Bremen opnår socialdemokraterne (SPD) godt 55 pct. af samtlige afgivne stemmer og genvinder dermed det absolutte flertal, som de mistede i 1967. Også de kristelige demokrater (CDU) har fremgang i forhold til 1967, men en lille tilbagegang sammenlignet med forbundsdagsvalget i 1969. De to store partiers mandatgevinster sker på bekostning af de frie demokrater (FDP) og især nationaldemokraterne (NPD), der får mindre end 5 pct. af de afgivne stemmer og derfor

ikke bliver repræsenteret. Mandatfordelingen bliver: SPD 59 (50), CDU 34 (32), FDP 7 (10), NPD 0 (8).

13. – Det konservative partis kongres i Brighton vedtager med 2474 stemmer mod 324 en resolution, der går ind for Storbritanniens indtræden i EEC. Kongressen vedtager også – med betydeligt flertal – en resolution om genindførelse af dødsstraf for mord på politifolk og fængselsbetjente.

17. – På det radikalsocialistiske partis kongres i Suresnes ved Paris vælges generalsekretær Jean Jacques Servan-Schreiber (se 20/9 1970) til partiets formand med 431 stemmer mod 267, der tilfalder den hidtidige formand Maurice Faure. Den nye formand vil arbejde for, at der med det radikale parti som kerne dannes en reformbevægelse, der omfatter partierne til venstre for de ortodokse gaullister og de uafhængige republikanere (hvis leder er økonomi- og finansminister Giscard d'Estaing) og til højre for kommunisterne. – 24. Det demokratiske centrum vedtager på en kongres i Nantes at opfordre partiets ledelse til straks at indlede samtaler med ledelserne af andre politiske partier for at fastlægge program, målsætning og organisation for en reformbevægelse. Partiets formand, Jean Lecanuet, genvælges.

20. – Det norske stortings Nobelkomité tildeler forbundskansler Willy Brandt Nobels fredspris.

20.–26. – Præsident Nixons rådgiver i sikkerhedspolitiske spørgsmål, Henry A. Kissinger, opholder sig i Peking for at forberede Nixons besøg (se 6/7). Under opholdet møder han bl. a. ministerpræsident Chou En-lai.

21. – Ved valget i den canadiske provins Ontario har det progressive konservative parti betydelig fremgang, idet det får 78 (1967: 69) af i alt 117 mandater. De liberale får 20 (28) og Nyt demokratisk parti (NDP) 19 (20) mandater. De progressive konservative har haft magten i provinsen uafbrudt siden 1945, og deres nye mandattal er det højeste siden 1955. (I provinsen Alberta, hvor der var valg 30/8, skete der endnu større forskydninger: Progressive konservative under ledelse af Peter Longhead, 49 (1967: 6), Social Credit partiet, der havde haft magten helt siden 1935, 25 (55), Nyt demokratisk parti 1 (0), liberale 0 (3) og uafhængige 0 (1). Valgresultatet i Alberta må ses på baggrund af, at antallet af valgkredse siden 1967 er forøget med 10 til nu 75 ved nedlæggelse af 3 og oprettelse af 13 nye valgkredse, hvorved antallet af landkredse er gået ned fra 38 til 37 og antallet af bykredse vokset fra 27 til 38).

25. – FNs generalforsamling vedtager på forslag af Albanien med 76 stemmer mod 35 en resolution om at give Folkerepublikken Kina adgang til at blive medlem af FN med permanent sæde i sikkerhedsrådet og samtidig udstøde Republikken Kina (Formosa eller Taiwan) af FN. Forinden er et forslag fra USA, hvorefter spørgsmålet om Formosas udstødelse af FN er et »vigtigt spørgsmål«, der i henhold til FN-pagten kun kan vedtages med 2/3 majoritet, blevet forkastet med 59 stemmer mod 55. Desuden har USA foreslået en resolution, der går ind for, at Kina optages i FN med permanent sæde i sikkerhedsrådet, men at Formosa fortsat skal være repræsenteret i FN. Medforslagsstillere til de to amerikanske resolutionsforslag er bl. a. Japan, Australien og New Zealand. – 28. Formosas præsident, marskal Chiang Kai-shek erklærer, at FNs beslutning er ulovlig og i strid med FN-pagten, og siger, at FN er »bukket under for det ondes kræfter«. – 29. Pekingregeringen betegner i en erklæring om optagelsen i FN og udstødelsen af »Chiang Kai-shek kliken« som en fallit for de amerikanske imperialisters politik gennem mere end 20 år.

26. – På grund af stærk uenighed i den finske firepartiregering (se 17/3) mellem Socialdemokratiet og Centerpartiet meddeler præsident Kekkonen i et brev til statsminister Ahti Karjalainen (cp), at hvis der ikke opnås enighed inden 29/10, vil regeringen blive afskediget og rigsdagen opløst. Et sidste forsøg af centerpartiets formand Johannes Virolainen fører ikke til nogen løsning af konflikten, og 29/10 træder regeringen tilbage og afløses af et forretningsministerium, som skal fungere, til der efter valget kan dannes en parlamentarisk regering. Overborgmesteren i Helsingfors Teuvo Aura, der også stod i spidsen for et forretningsministerium under de langvarige forhandlinger om regeringsdannelsen efter valget i 1970 (se 5/5 1970) bliver statsminister med Paivö Hetemäki som vicestatsminister og finansminister og Olavi J. Mattila som udenrigsminister. Nyvalg til rigsdagen udskrives til 2. og 3. januar 1972.

På de frie demokraters kongres i Freiburg vælges med 345 af 348 stemmer Karl-Hermann Flach til en nyoprettet post som partiets generalsekretær. Flach, der er redaktør ved Frankfurter Rundschau, ledede i 1961 FDPs hidtil mest vellykkede valgkampagne.

27. – Congo (Kinshasa) tager navneforandring til Republikken Zaire. Zaire er det gamle portugisiske navn for Congofloden (af zadi, det store vand). Ved navneforandringen undgås forveksling med nabostaten Congo (Brazzaville).

28. – Efter 6 dages debat godkender underhuset med 356 stemmer (282 konservative, 69 Labour og 5 liberale) mod 244 (198 Labour, 39 konservative og 7 andre, deriblandt 1 liberal) regeringens principbeslutning om Storbritanniens indtræden i EEC på de betingelser, man har forhandlet sig til i Bruxelles. Medens de konservative medlemmer er blevet stillet frit med hensyn til, om de vil stemme ja eller nej, har arbejderpartiet pålagt sine medlemmer at stemme imod regeringens forslag. I overhuset vedtages regeringens forslag med 451 stemmer mod 58. 26/10 sender 101 Labour-medlemmer af underhuset, deriblandt 15 tidligere ministre, et brev til gruppens næstformand, fhv. finansminister Roy Jenkins, der er leder af tilhængerne af medlemskab af EEC inden for arbejderpartiet. I brevet henstiller de indtrængende til ham, at han uanset sit personlige standpunkt betænker den skade, hans ja-stemme og eksempel vil volde landet og partiet. I sit svar erklærer Jenkins, at han ikke betragter sin ja-stemme som en stemme for den konservative regering, men som en stemme for europæisk socialisme. 27/10 melder også formanden for arbejderpartiets parlamentsgruppe, Douglas Houghton, sig som markedstilhænger. Samtidig erklærer han, at et ja til principbeslutningen ikke er det samme som et ja til den følgelovgivning, der skal gennemføres i det kommende år, og siger, at til den tid må regeringen stole på sine egne tilhængere eller gå. Ved afslutningen af debatten erklærer arbejderpartiets leder, fhv. premierminister Harold Wilson, at en fremtidig Labour-regering vil søge forhandling med EEC om ændrede intrædelsesbetingelser.

31. – Ved valget til nationalrådet (andetkammeret) i Schweiz fortsætter de 4 regeringspartier – de radikale demokrater, socialdemokraterne, de kristelige demokrater og Bonde-, håndværker- og borgerpartiet – tilbagegangen ved valget i 1967, men har dog fremdeles et overvældende flertal. Medens de i 1963 fik 87,2 pct. af det samlede antal afgivne stemmer, opnåede de i 1967 kun 81,6 pct. og denne gang kun 76,2 pct. I alt taber de 4 partier 6 mandater, socialdemokraterne 5, hvorved de mister stillingen som det største parti til fordel for de radikale demokrater, og de kristelige demokrater 1 mandat. Også De uafhængiges parti (Landesring der Unabhängigen) går tilbage. Gevinsten tilfalder to partier uden for det traditionelle schweiziske partimønster, nemlig Den republikanske bevægelse og Den na-

tionale aktion (Nationale Aktion gegen die Überfremdung von Volk und Heimat), der ønsker antallet af udenlandske arbejdere i Schweiz begrænset, og som på dette program får tilsammen 11 mandater i det nye nationalråd mod hidtil kun 1 mandat. Valget er det første, siden kvinderne fik valgret og valgbarhed til forbundsparlamentet (se 7/2), og kvinderne får 11 mandater i nationalrådet, der tæller 200 medlemmer. Partistillingen i det nye nationalråd er: De radikale demokrater 49 (49), socialdemokraterne 46 (51), de kristelige demokrater 44 (45), Bonde-, håndværker- og borgerpartiet 21 (21), de uafhængige 13 (16), Den liberaldemokratiske union 6 (6), kommunisterne (Partei der Arbeit) 5 (5), Den republikanske bevægelse 7 (1), Den nationale aktion 4 (–), Det evangeliske folkeparti 3 (3) og Demokraterne 2 (3). Det bemærkes, at Den republikanske bevægelses ene medlem i det gamle nationalråd, Dr. James Schwarzenbach, i 1967 indvalgtes som repræsentant for Den nationale aktion, men senere blev leder af Den republikanske bevægelse, og at Demokraterne i Grisons (Graubünden) og Glarus umiddelbart før valget sammensluttedes med Bonde-, håndværker- og borgerpartiet under navnet Det schweiziske folkeparti, men at de to partier deltog i valget under deres gamle navne. I Zürich gik Demokraterne i august op i de radikale demokrater og opstillede ikke separat ved valget.

November 1971

1. – Det indiske forsvarsministerium meddeler, at der i de sidste 11 dage har været vedvarende gevær- og artilleriild fra pakistansk side i grænseegnene ved Kamalpur, og at de indiske tropper har fået ordre til at gøre ende på beskydningen. Også fra andre afsnit af grænsen mellem Indien og Østpakistan meldes der i de følgende dage om grænseepisoder. – 4. Den pakistanske regering protesterer over for Indien mod vedvarende og uprovokeret beskydning af østpakistansk territorium og advarer mod konsekvenserne af de indiske væbnede styrkers aggressive virksomhed. – 14. Fra pakistansk side meldes om nye kampe i grænseområdet mellem Indien og Østpakistan. – 15. Premierminister Indira Ghandi aflægger i parlamentet rapport om sin rejse til Vesteuropa og USA, hvor hun har haft lejlighed til at gøre rede for den indiske regerings standpunkt. Hun udtaler håbet om, at det vil lykkes statsmændene at overbevise militærregimet i Pakistan om en militær konflikts meningsløshed. – 16. Premierminister Ghandi afviser generalsekretær U Thants tilbud om mægling og opfordrer FN til at skride ind i Østpakistan, hvor roden til konflikten findes. – 20. Fra indisk side meldes på ny om svære ildkampe i grænseområdet mellem Indien og Østpakistan. – 22. Ifølge Pakistans radio har regulære indiske tropper uden formel krigserklæring åbnet en omfattende offensiv mod Østpakistan. – 23. Den indiske regering dementerer meddelelserne fra pakistansk side om, at Indien har begyndt en uerklæret krig mod Pakistan med regulære tropper; det drejer sig om afdelinger af den østpakistanske befrielseshær Mukhti Bahini. Præsident Yahya Khan proklamerer undtagelsestilstand. En talsmand for den pakistanske regering afviser, at det drejer sig om østpakistanske guerillaafdelinger, idet der henvises til anvendelsen af artilleri, tanks og fly. – 24. Pakistan mobiliserer. Regeringen meddeler, at den har underrettet stormagterne om Indiens angreb på Østpakistan. En indisk militær talsmand meddeler, at de indiske tropper har fået tilladelse til at overskride grænsen til Pakistan i selvforsvar, hvis dette er nødvendigt. – 25. Præsident Yahya Khan erklærer, at Pakistan vil undgå en ildebrand på subkontinentet,

men Indiens optræden må føre til et punkt, hvor der for begge lande ikke er nogen vej tilbage. – 26. meddeler et indisk pressebureau, at præsident Yahya Khan har foreslået premierminister Indira Ghandi et møde. – 27. En talsmand for den indiske regering meddeler, at premierminister Ghandi har svaret Yahya Khan, at en løsning alene er mulig på grundlag af enighed mellem militærregimet i Pakistan og den østpakistanske befolkning. – 30. Premierminister Ghandi erklærer i parlamentet, at tilstedeværelsen af pakistanske tropper i Bangla Desh er en trussel mod Indiens sikkerhed. Indien kan ikke tillade, at et helt folk i dets umiddelbare nærhed bliver udryddet.

2. – Den kinesiske viceudenrigsminister Chi Peng-fei meddeler FNs generalsekretær U Thant, at Kinas delegation til FN vil blive ledet af viceudenrigsminister Chiao Kuan-hung med ambassadøren i Ottawa Huang Hua som stedfortræder, og at Huang Hua skal være Kinas permanente repræsentant i sikkerhedsrådet med Chen Chu, et medlem af delegationen, som stedfortræder. Den kinesiske delegation indtager sin plads i FNs generalforsamling 12/11.

2.–5. – Senegals, Zaires, Kameruns og Nigerias præsidenter opholder sig i Jerusalem for på OAUs vegne at orientere sig om mulighederne for en fredelig løsning af Mellemøstenkonflikten. – 4. I Cairo meddeles officielt, at præsident Anwar Sadat som følge af landets politiske og militære situation har overtaget overkommandoen over de væbnede styrker. – 5.–8. opholder OAU-delegationen sig i Cairo .– 11. Præsident Sadat erklærer i den nyvalgte nationalforsamling, at afgørelsen om krig eller fred vil falde endnu i år. En midlertidig overenskomst om genåbning af Suezkanalen i overensstemmelse med forslaget af 4/2 (se 2/2) er kun mulig som en del af en samlet løsning af Mellemøstenkonflikten, og hvis den indbefatter de israelske troppers fuldstændige tilbagetrækning bag de nationale grænser. Om USA udtaler Sadat, at de ikke arbejder på en fredelig løsning i Mellemøsten, men stræber efter at fordrive Sovjetunionen fra området. – 13. Ifølge meddelelser i den franske presse er Israel nu principielt gået med til, at Frankrig tilbagekøber de 50 Mirage-kampfly, som Israel har købt og betalt, men som Frankrig efter seksdageskrigen i 1967 nægtede at udføre til Israel. – 20. Præsident Sadat erklærer på en inspektionsrejse til de ægyptiske tropper på vestbredden af Suezkanalen, at der ikke længere er noget håb om en fredelig løsning af Mellemøstenkonflikten; enhver tiltro til USAs mæglerrolle er gået tabt. Den amerikanske regering er underrettet om Ægyptens holdning. Dialogen kan kun genoptages, når Israel accepterer fuldstændig tilbagetrækning af sine tropper bag sine grænser. – 21. Udenrigsminister Abba Eban karakteriserer Sadats tale som militære trusler og politisk afpresning. – 22.–24. – OAU-delegationen opholder sig på ny i Cairo og 24.–25. i Jerusalem. Ifølge officielle meddelelser er formålet at få Gunnar Jarrings mæglingsforsøg genoptaget. – 23. Udenrigsminister Abba Eban opfordrer i en tale i Knesset verdensopinionen til at fordomme Sadat som aggressor. – 25. Premierminister Golda Meïr erklærer i en tale i arbejderpartiets centralkomité, at Israel må tage Sadats trusler alvorligt. Ved Sadats taler er chancerne for en midlertidig løsning ved Suezkanalen tilintetgjort. I tilfælde af et nyt ægyptisk angreb vil Israel ganske vist sejre, men prisen vil være overordentlig høj, såfremt Israels »såkaldte venner« skulle nægte at levere de nødvendige fly.

3. – Efter at der i Nordirland (se 5/10) i løbet af 3 uger er blevet dræbt 6 politimænd, meddeler premierminister Brian Faulkner, at reservepolitiet (Royal Ulster Constabulary reserve), der blev oprettet for et par år siden som et ubevæbnet korps, vil få tilladelse til at optræde bevæbnet. – 16. En kommission, nedsat af den britiske regering og med den nord-

irske ombudsmand Sir Edmund Compton som formand for at undersøge klager over de britiske soldaters optræden ved interneringen af formodede IRA-folk i august, er nået til det resultat, at der i 11 tilfælde har været tale om mishandling (ill treatment) ved afhøringen af internerede, men at der ikke er konstateret fysisk brutalitet, tortur eller hjernevask. Indenrigsminister Reginald Maudling erklærer i det britiske underhus, at der vil blive nedsat en ny kommission af 3 geheimeråder (privy concillors) under forsæde af tidligere højesteretspræsident Lord Parker of Waddington for at undersøge, om der er behov for en ændring af forhørsmetoderne. – 17. Under underhusets debat om Compton-betænkningen udtaler indenrigsminister Maudling, at ingen interneret i Nordirland har lidt varig skade, og at de anvendte forhørsmetoder har givet oplysninger, uden hvilke sikkerhedsstyrkerne ikke kunne have beskyttet den civile befolkning. – 25. Arbejderpartiets leder Harold Wilson, der netop er vendt tilbage fra en tur i Nordirland, forelægger i underhuset en fredsplan i 15 punkter, deriblandt et forslag om i løbet af 15 år at gennemføre en genforening af Irland i Den irske Republik, der så skulle søge optagelse i Commonwealth og anerkende dronningen som overhoved for Commonwealth. Forudsætningen for, at forslagene kan realiseres, er imidlertid, at al vold i Nordirland er ophørt, eventuelt nedkæmpet, og de britiske tropper må forblive i Nordirland, så længe det er nødvendigt. Han fremhæver, at Nordirlands forfatningsmæssige stilling som en del af Det forenede Kongerige ikke kan ændres uden den nordirske befolknings samtykke, men foreslår ansvaret for sikkerheden i Nordirland overført formelt til regeringen i London. – 29. Indenrigsminister Maudling udtaler sig positivt om Wilsons forslag. En dagsorden, hvori det hedder, at regeringen har svigtet ved løsningen af konflikten i Nordirland, og som misbilliger internering, forkastes af underhuset med 294 stemmer mod 260.

På en konference i St. Germain-en-Laye ved Paris enes lederne af 4 partier om et snævert samarbejde i en reformbevægelse. Det drejer sig om Servan-Schreiber (se 17/10) for det radikalsocialistiske parti, Jean Lecanuet for Demokratisk centrum, André Morice, en tidligere radikal, som forlod partiet i opposition til Pierre Mendes-France og hans venstresympatier, og nu leder af Republikansk centrum i senatet, samt Emile Muller, der efter at være brudt ud af det gamle socialistparti, fordi han var imod ethvert samarbejde med kommunisterne, grundlagde det demokratiske socialistiske parti, som han er leder af. I en udtalelse fra konferencen siges, at reformbevægelsen vil arbejde for sikring af de borgerlige frihedsrettigheder, social retfærdighed, en social markedsøkonomi, delegering af politisk ansvar til regionerne, Europas opbygning og bevarelse af verdensfreden.

6. – Det tyrkiske Retfærdighedsparti tager sin beslutning af 5/10 tilbage og lover at medvirke ved gennemførelsen af reformlovgivningen som ønsket af de væbnede styrker. – 25. Det tyrkiske parlament forlænger undtagelsestilstanden (indført 26/4) i 11 provinser, deriblandt Ankara, Istanbul, Izmir og Adana, for 2 måneder til 26/1 1972. Forlængelsen begrundes med, at der i den seneste tid er opdaget venstre-sammensværgelser om bortførelser for at fremtvinge løsladelse af »anarkister«, der af militærdomstole er dømt til døden (se 9/10).

7. – Ved valget i Belgien, der finder sted nogle måneder før valgperiodens udløb, bevarer regeringskoalitionen (Det sociale kristelige parti (PSC) og Belgiens socialistiske parti (PSB)) sit flertal i deputeretkammeret praktisk taget uændret (127 af i alt 212 mandater), men »sprog«partierne har, uanset gennemførelsen af en kompliceret lovgivning, der skulle løse det belgiske sprogproblem (se 17/7) stærk fremgang på bekostning af det liberale parti, Partiet for frihed og fremskridt (PLP). PSC får 66 (1968: 69) mandater, PSB

61 (59) og PLP 34 (47). De to allierede fransksprogede partier, Den franske demokratiske front (Front des Francophones (FDF)), der opstiller i Bruxelles, og Den wallonske samlingsbevægelse (Rassemblement Wallon), der hører hjemme i den wallonske del af landet, får tilsammen 24 (12) mandater, medens det flamske parti, Volksunie, går frem fra 20 til 22. Kommunistpartiet får uændret 5 mandater. Tre af ministrene i Gaston Eyskens koalitionsregering opnår ikke genvalg: udenrigsminister Pierre Harmel (PSC) mister ligesom udenrigshandelsminister Henry Fayat (PSB) sit sæde i deputeretkammeret, og en anden socialistisk minister, undervisningsminister Pierre Vermeylen, bliver ikke genvalgt som senator. – 8. Ministerpræsident Gaston Eyskens indgiver regeringens afskedsbegæring til kong Baudouin. – 21. I Bruxelles og omliggende kommuner afholdes de første valg til nye råd, der er oprettet for at gennemføre en decentralisering af visse beslutningsprocesser i henhold til den nye sproglovgivning. De fransksprogede føderalister, samlet i Rassemblement Bruxellois, konsoliderer deres sejr ved parlamentvalget og vinder 42 af 83 pladser i hovedstadsrådet. – Kong Baudouin opfordrer Gaston Eyskens til at danne ny regering. Eyskens beder om betænkningstid, før han eventuelt accepterer.

16. – Albanien og Grækenland genopretter fuld diplomatisk forbindelse efter en afbrydelse, der har varet 33 år. En af grundene til, at forbindelsen ikke blev genoptaget efter anden verdenskrig, var det græske territoriale krav på det nordlige Epirus (Sydalbanien) med et græsk mindretal. Dette krav er imidlertid ifølge en udtalelse af understatssekretær Xanthopoulos-Palamas fra det græske udenrigsministerium nu taget af bordet. Handelsforbindelsen mellem de to lande blev genoptaget i maj 1970.

21. – Adolf von Thadden, der i 1964 var med til at stifte det tyske højreradikale Nationaldemokratiske Parti (NPD), som i den sidste tid har været i katastrofal tilbagegang ved valgene, træder tilbage fra formandsposten, som han har haft siden 1965. Til ny formand vælges den 35-årige advokat Martin Mussgenug.

24. – Den britiske udenrigsminister Sir Alec Douglas-Home, der siden 15/11 har opholdt sig i Rhodesia, underskriver sammen med Rhodesias premierminister Ian Smith i Salisbury en overenskomst om en løsning af striden mellem de to parter siden Rhodesias ensidige uafhængighedserklæring for 6 år siden. – 26. Sir Alec aflægger rapport i det britiske underhus og siger, at resultatet af forhandlingerne med Ian Smith helt og fuldt er i overensstemmelse med de fem principper, som fra britisk side er opstillet som betingelse for anerkendelse af Rhodesias uafhængighed, og hvoraf det vigtigste taler om uhindret udvikling mod flertalsstyre. Af en hvidbog, der offentliggøres samme dag, fremgår det, at bestemmelsen i Rhodesias forfatning af 1969, hvorefter afrikanernes repræsentation i parlamentet aldrig kan overstige den hvide befolknings repræsentation, skal erstattes af en bestemmelse om gradvis forøgelse af afrikanernes repræsentation, indtil paritet med de hvide er opnået. Når dette er sket, skal der åbnes mulighed for, at afrikanerne kan få flertal i parlamentet. Fra den britiske regerings side er det en betingelse for at tiltræde overenskomsten, at den er acceptabel for hele Rhodesias befolkning, og en kommission skal derfor på stedet undersøge alle befolkningsgruppers stilling til den foreslåede løsning.

28. – Jordans premier- og forsvarsminister Wasfi Teil, der opholder sig i Cairo for at deltage i et møde i Den arabiske ligas forsvarsråd, dræbes på gaden uden for sit hotel ved et attentat. Udenrigsminister Abdullah Salah, som følges med ham, rammes af en kugle, men såres kun overfladisk. Gerningsmændene, 4 medlemmer af en palæstinensisk-arabisk partisanorganisation, »Den sorte september«, arreste-

res straks af det ægyptiske politi, og rigsadvokaten oplyser, at de vil blive anklaget for overlagt mord, ulovlig våbenbesiddelse og sammensværgelse. Præsident Sadat udtaler i kondolencetelegrammer til kong Hussein af Jordan og hans regering sin afsky for mordet. – 29. Kong Hussein udnævner finansminister Ahmed Lawzi til premier- og forsvarsminister, og Lawzi flyver straks til Cairo for at stille sig i spidsen for den jordanske delegation. Transportminister Anis Mnasher overtager finansministeriet efter Lawzi.

29. – Det meddeles samtidig i Washington og Peking, at præsident Nixons besøg i Kina vil begynde 21/2 1972. – 30. Henry A. Kissinger udtaler på en pressekonference, at den amerikanske regering anser det for nødvendigt forinden endnu engang at gøre sig fortrolig med de allierede regeringers synspunkter og interesser, og derfor er der bebudet samtaler med stats- eller regeringscheferne i Storbritannien, Frankrig, Japan, Vesttyskland og Canada.

30. – Iran besætter de tre øer Abu Musa, Store Tumb og Lille Tumb i Hormuz-strædet (indsejlingen til Den persiske Havbugt), Abu Musa efter overenskomst med sheikdømmet Sharjah, medens Tumb-øerne, som hører under sheikdømmet Ras al Khaimah, besættes under modstand fra det lokale politi. Overenskomsten mellem Iran og Sharjah går bl. a. ud på, at Sharjah bevarer jurisdiktionen over en del af Abu Musa. Ras al Khaimah opfordrer den britiske regering til at få Iran til at forlade Tumb-øerne.

December 1971

1. – Irak afbryder de diplomatiske forbindelser med Iran som protest mod besættelsen af øerne Abu Musa, Store Tumb og Lille Tumb (se 30/11) og med Storbritannien. I en note, som den britiske ambassadør i Bagdad nægter at modtage, beskyldes den britiske regering for at have været indforstået med Irans besættelse af øerne; noten henviser til Storbritanniens forpligtelse til at bevare øernes arabiske karakter.

Det britiske protektorat over de såkaldte traktatstater ved Den persiske Havbugt, ophører, og 2/12 træder Unionen af arabiske Emirater (se 18/7) i kraft. Herskeren over Abu Dhabi, sheik Zaid Bin Sultan al-Nahayan bliver unionens første præsident med herskeren over Dubai, sheik Rashid Bin Said al Maktoum som vicepræsident. Ligesom med Bahrain (se 15/8) og Qatar (se 1/9) har Unionen af arabiske Emirater sluttet venskabstraktat med Storbritannien, der træder i kraft samtidig med det britiske protektorats ophør.

Kampene i grænseområderne mellem Indien og Østpakistan (se 1/11) vedvarer og breder sig i de flg. dage til grænsen mellem Indien og Vestpakistan.

3. – Premierminister Indira Ghandi erklærer i en radiotale til det indiske folk, at Pakistan har begyndt total krig mod Indien, og sætter hæren på krigsfod. Fra begge sider meldes om åbne krigshandlinger, og i Islamabad erklæres, at stærke indiske hærstyrker har påbegyndt en stort anlagt offensiv. USA standser alle militære leverancer til Indien. Forinden har præsident Nixon rettet en appel til Indien og Pakistan om tilbagetrækning af deres troppper fra den fælles grænse. Appellen er ikke blevet besvaret af premierminister Ghandi, medens præsident Yahya Khan har erklæret, at Pakistan er villig til at følge opfordringen, hvis Indien gør det samme.

5. – Sovjetunionen nedlægger i FN's sikkerhedsråd veto mod et amerikansk resolutionsforslag, der kræver øjeblikkelig våbenhvile og pålægger Indien og Pakistan

straks at trække deres tropper tilbage til eget område. Den kinesiske delegerede Huang Hua fordømmer den indiske aggression og slutter sig til kravet om tilbagetrækning af tropperne.

6. – Indien anerkender den uafhængige republik Bangla Desh, hvilket medfører, at Pakistan afbryder de diplomatiske forbindelser med Indien.

7. – De indiske tropper, der fra alle sider støder frem mod Østpakistans hovedstad Dacca, erobrer Sylhet og Jessore (der 4 dage senere blever midlertidigt sæde for Bangla Desh-regeringen) og 8/12 falder Comilla. Præsident Yahya Khan opfordrer østpakistaneren Nurul Amin til at danne ny civil centralregering med lederen af det vestpakistanske folkeparti Zulfikar Ali Bhutto som vicepremierminister og udenrigsminister. Nurul Amin er leder af Pakistans demokratiske parti og blev i december 1970 valgt ind i nationalforsamlingen på det ene af de to østpakistanske mandater, der ikke tilfalder Awamiligiaen.

8. – FN's generalforsamling vedtager med 104 stemmer mod 11 (Indien, USSR og de østeuropæiske stater) et argentinsk resolutionsforslag, der opfordrer til øjeblikkelig indstilling af fjendslighederne og gensidig tilbagetrækning af tropperne. 10 lande, deribland Frankrig, Storbritanien, Danmark undlader at stemme (de øvrige nordiske lande stemmer for resolutionen).

9. – I en skrivelse til generalsekretær U Thant accepterer Pakistan generalforsamlingens resolution.

10, – Premierminister Indira Ghandi erklærer, at Indien er fast besluttet på at fordrive de pakistanske »besættelsestropper« fra Bengalen, og at Indien hverken af FN-generalforsamlingens appel eller gennem pression af tidligere givere af u-landshjælp vil lade sig bevæge til at svigte sit ansvar.

11. – Det meddeles, at der er opnået enighed mellem den indiske regering og Bangla Desh-regeringen om hjemsendelse af de ca. 10 mill. østpakistanske flygtningen i Indien. Desuden er der sluttet aftale om, at de indiske styrker og de bengalske partisaner (»Mukhti Bahini«) skal stilles under en fælles overkommando.

14. – Den østpakistanske provinsregering og guvernøren A. M. Malik træder tilbage.

15. – Fra indisk side meddeles, at den øverstbefalende over Pakistans styrker i Østpakistan, general A. K. Niazi har anmodet om våbenstilstand, og at den indiske overkommando har opfordret ham til at kapitulere.

16. – De pakistanske tropper i Østpakistan overgiver sig uden betingelser til de indiske styrker. Præsident Yahya Khan erklærer, at krigen vil blive fortsat, til alle af Indien besatte områder er befriet. Premierminister Indira Ghandi erklærer i parlamentet, at de indiske tropper ikke vil blive længere i Bangla Desh end nødvendigt og udtaler håbet om, at »den nye nations fader«, Mujibur Rahman, der er fange i Vestpakistan snart må vende tilbage til Dacca. Hun meddeler også, at hjemsendelsen af de østpakistanske flygtninge allerede er begyndt. Den indiske regering beordrer ensidigt våbenstilstand på fronten mellem Indien og Vestpakistan, Kashmir og Punjab, hvor ingen af parterne har gjort større landvindinger.

17. – Præsident Yahya Khan modtager det indiske tilbud om våbenstilstand på vestfronten.

19. – Efter nogle dages uroligheder og demonstrationer i en række byer i Vestpakistan meddeler præsident Yahya Khan, at han træder tilbage. Til sin efterfølger udnævner han 20/12 Zulfikar Ali Bhutto, der tillige bliver den øverste leder af administrationen af undtagelsestilstanden. I

en radiotale ved sin tiltrædelse udtaler Bhutto, at Østpakistan er en uadskillelig del af Pakistan, og bebuder genindførelse af demokratiet og en ny forfatning.

21. – Bhutto førtidspensionerer 7 generaler, deriblandt Yahya Khan.

22. – Bhutto udnævner Nurul Amin til sin vicepræsident. Samme dag overføres sheik Mujibur Rahman fra fængslet til husarrest. Den provisoriske Bangla Desh-regering holder sit indtog i Dacca og overtager formelt regeringsmagten. I Mujibur Rahmans fraværelse fungerer Syed Nazrul Islam som præsident med Tajuddin Ahmed som premierminister og Khondakar Moshlaq Ahmed som udenrigsminister.

24. – Premierminister Indira Ghandi udtaler, at Indiens sejr har været en streg i regningen for visse stormagter, og at Indien ikke længere vil tåle fremmed indblanding.

25. – Præsident Bhutto præsenterer sin regering, i hvilken han selv overtager udenrigs-, forsvars og indenrigsministeriet samt ministeriet for provinsernes anliggender.

27. – Ved en modtagelse for udenlandske diplomater i Islamabad udtaler præsident Bhutto, at han har besluttet sig til en samtale med sheik Mujibur Rahman om forholdet mellem Vest- og Østpakistan. En talsmand for den indiske regering udtaler om spørgsmålet om hjemsendelse af de 97.000 pakistanske krigsfanger, der for tiden overføres fra Bangla Desh til Indien, at først må Mujibur Rahman løslades, og tillige må Pakistan give afkald på Bangla Desh.

28. – Bangla Desh' fungerende præsident Syed Nazrul Islam udtaler på en pressekonference sin skuffelse over USA' og Kinas holdning under befrielseskampen og opfordrer de to landes regeringer til at efterprove deres indstilling og optage diplomatiske forbindelser med Bangla Desh.

29. – Premierminister Indira Ghandi udtaler, at Indien tilbyder Pakistan venskab, og hun håber, at Pakistan vil erkende, at et sådant venskab er i de to landes interesse.

2. – Underhuset godkender med 297 stemmer mod 269 overenskomsten med Rhodesia (se 24/11).

3. – Tyrkiets ministerpræsident Nihat Erim træder tilbage, efter at 13 kabinetsministre har indgivet deres afskedsbegæring, men lover præsident Cevdet Sunay at fungere videre, indtil en ny regering er dannet. – 11. Nihat Erim danner ny regering. 14 af ministrene er medlemmer af parlamentet, resten tekniske eksperter. Habuk Bayulken er udenrigsminister, Ferit Kubat indenrigsminister og Ferit Malen forsvarsminister.

6. – Det polske kommunistpartis kongres åbnes i Warszawa. – 11. I et plenarmøde i den nyvalgte centralkomité afløses præsident Josef Cyrankiewicz, udenrigsminister Stefan Jedrychowski og formanden for statskontrolkommissionen Mieczyslaw Moczar som medlemmer af politburo af nære tilhængere af partisekretær Edward Gierek.

Sydkoreas præsident Pak Chung Hee proklamerer undtagelsestilstand. Som begrundelse angives invasionsforberedelser i Nordkorea.

7. – Libyen nationaliserer British Petroleum Companys ejendom i landet og tager alle sine indestående midler ud af britiske banker som gengældelse for Storbritanniens »medskyld« for Irans besættelse af de tre øer i Den persiske Havbugt (se 30/11).

9. – Ægyptens tidligere vicepræsident Ali Sabri, fhv. indenrigsminister Sharawi Gomaa, fhv. minister for præsidentanliggender Sami Sharaf samt Farid Abdel Kerim Basyouni, Den arabiske socialistiske union, dømmes til døden af en revolutionsdomstol for kupforsøg mod præsident An-

war Sadat (se 2/5); Sadat ændrer straks dommene til strafarbejde på livstid. Af i alt 90 anklagede for revolutionsdomstolen frikendes 10, resten – bortset fra de nævnte – får domme fra 1 års betinget fængsel til 15 års strafarbejde. Samtidig dømmes fhv. krigsminister Mohammad Fawzi ved en militærdomstol til strafarbejde på livstid, men Sadat ændrer dommen til strafarbejde i 15 år.

17. – I Bonn underskrives en aftale mellem DDR og Forbundsrepublikken Tyskland om lettelser i trafikken mellem Vestberlin og Vesttyskland. – 20. I Østberlin underskrives en anden aftale om vestberlineres adgang til at besøge slægtninge i Østtyskland af en repræsentant for Vestberlins bystyre og en østtysk statssekretær. Sovjetunionens ambassade i Østberlin udsender en erklæring, hvori det fremhæves, at aftalen kompletterer stormagtsoverenskomsten (se 3/9), som nu vil kunne undertegnes på en ikke fastsat dag.

21. – FNs sikkerhedsråd vælger med 11 stemmer mod 1, 3 undlader at stemme, Østrigs ambassadør ved FN, tidligere udenrigsminister Kurt Waldheim til at efterfølge U Thant, der til nytår forlader posten som FNs generalsekretær.

Det oplyses, at antallet af dræbte under uroligheder i Nordirland siden august 1960 nu udgør 205, heraf 172 i 1971 (114 civile, 47 soldater og 11 politimænd). Siden der indførtes internering 9/8 har der været 142 dræbte.

24. – En valgforsamling bestående af samtlige parlamentsmedlemmer og af delegerede fra regionerne vælger efter 22 afstemninger, der ikke har givet nogen af kandidaterne det nødvendige absolutte flertal, de kristelige demokraters kandidat, den 63-årige fhv. ministerpræsident, senator Giovanni Leone til Italiens sjette præsident efter Saragat (soc.dem). Hans vigtigste modkandidat er den gamle socialistfører Pietro Nenni. De kristelige demokraters første kandidat var fhv. ministerpræsident Amintore Fanfani, som imidlertid ikke formåede at samle det tilstrækkelige antal stemmer. Heller ikke Nenni var med i kapløbet fra begyndelsen, men afløste ved de senere afstemninger sin partifælle Francesco de Martino.

29. – Den britiske regering beslutter at trække alle britiske tropper tilbage fra Malta. Det drejer sig om 3500 mand og 7000 pårørende. Beslutningen tages, efter at Maltas premierminister Dom Mintoff har erklæret, at han ikke vil tillade britiske styrker på Malta ud over 31/12 1971, med mindre den britiske regering straks betaler 4,25 mill. pund sterling. Den britiske regering er af den opfattelse, at de 4,75 mill. pund, som Storbritannien betalte Malta 30/9, dækker en 6 måneders periode, og rent praktisk er det umuligt at evakuere soldaterne og deres pårørende samt deres materiel i løbet af 2 dage. – 30. Premierminister Dom Mintoff flyver til Libyen for at rådføre sig med statschefen, oberst Kadhafi.

DANMARK

Oktober 1971

1. – Journaliststrejken ved Danmarks Radio er begyndt ved midnat, men umiddelbart forinden etableres ny kontakt mellem konfliktens parter på initiativ af DRs ledelse. Generaldirektør Hans Sølvhøj garanterer, at ingen andre ansatte vil komme til at udføre strejkeramt arbejde, mens der forhandles.

5. – Det nyvalgte folketings første møde åbnes af aldersformanden Aksel Larsen (s. f.), der leder valget af midlertidig for-

mand. Hertil vælges Karl Skytte (r. v.), hvorefter statsminister Hilmar Baunsgaard afgiver den i grundlovens § 38 foreskrevne redegørelse for rigets almindelige tilstand og de af regeringen påtænkte foranstaltninger. Med henvisning til regeringens status som forretningsministerium holder statsministeren en ganske kort tale, idet han indskrænker sig til nogle principielle bemærkninger om de problemer, som regering og folketing skal beskæftige sig med i det nye folketingsår, i første række spørgsmålet om Danmarks tilslutning til et udvidet fællesmarked. Han fremhæver nødvendigheden af at fastholde det grundlag, der er tilvejebragt for den gradvise forbedring af økonomien, der er forudsætningen for en fortsat reformpolitik, og nævner i denne forbindelse særlig forureningsbekæmpelsen.

Ved folketingsvalget på Færøerne genvælges socialdemokraten Johan Nielsen og folkeflokkens kandidat Hakún Djurhuus. Socialdemokratiet får 4467, folkeflokken 2678 stemmer. Sambandspartiets stemmetal, 2854, er større end folkeflokkens, men folkeflokken har indgået valgforbund med det gamle selvstyreparti og fremskridtspartiet, der får henholdsvis 647 og 362 stemmer. Endvidere samler republikaneren Zacharias Wang 2405 stemmer. Det republikanske parti – tjódveldisflokken – deltager ikke i valget.

6. – Folketinget vedtager enstemmigt en indstilling fra udvalget til prøvelse af valgene, hvorefter de 175 syddanske og de 2 grønlandske mandater godkendes.

Efter at der med valget på Færøerne er skabt klarhed over partistillingen i folketinget, og det står fast, at 87 syddanske folketingsmedlemmer (s. og s. f.) samt den færøske socialdemokrat Johan Nielsen og grønlænderen Knud Hertling går ind for en socialdemokratisk mindretalsregering, medens færingen Hakún Djurhuus og grønlænderen Moses Olsen vil forholde sig neutrale i spørgsmålet om, hvem der skal danne regering, tilråder statsminister Hilmar Baunsgaard kongen at tilkalde partiernes ledere for at høre deres råd. Lederne af de tre regeringspartier peger på en regering af de fire største partier, s, k. f., v. og r. v., medens såvel s. som s. f. anbefaler en socialdemokratisk mindretalsregering.

7. – Efter et møde med repræsentanter for folkektingets fem partier modtager fhv. statsminister J. O. Krag kongens opfordring til at danne en socialdemokratisk regering.

9. – J. O. Krag forelægger sin ministerliste for Socialdemokratiets folketingsgruppe og hovedbestyrelse samt LOs forretningsudvalg.

11. – Kongen udnævner det tredje ministerium J. O. Krag, der har flg. sammensætning: J. O. Krag, statminister, fhv. minister K. B. Andersen, udenrigsminister, fhv. minister Henry Grünbaum, finansminister, fhv. minister Per Hækkerup, økonomi- og budgetminister, fhv. minister Erling Dinesen, arbejdsminister, fhv. minister K. Axel Nielsen, justitsminister, fhv. minister Chr. Thomsen, fiskeriminister, fhv. minister Ivar Nørgaard, minister for udenrigsøkonomi, europæiske markedsanliggender samt nordiske anliggender, folketingsmand Helge Nielsen, boligminister, folketingsmand Egon Jensen, indenrigsminister, folketingsmand Niels Matthiasen, minister for kulturelle anliggender, folketingsmand Knud Hertling, minister for Grønland, folketingsmand Kjeld Olesen, forsvarminister, folketingsmand Jens Kampmann, minister for offentlige arbejder og forureningsbekæmpelse, medlem af folketinget, socialrådgiver Eva Gredal, socialminister, folketingsmand, formand for radiorådet Knud Heinesen, undervisningsminister, borgmester, gårdejer Ib Frederiksen, landbrugsminister, cand. theol. Dorte Bennedsen, kirkeminister og højskoleforstander Erling Jensen, handelsminister.

Af den nye regerings 19 medlemmer har 8 tidligere været minister. De 3 sidstnævnte samt K. B. Andersen, der i begyn-

delsen af 1970 nedlagde sit folketingsmandat for at overtage posten som partisekretær, er ikke medlemmer af folketinget; 2 – Gredal og Heinesen – kom første gang ind i folketinget ved valget 21/9. 10 af de 19 er akademikere (mod 11 af 17 i den lige afgåede regering), nemlig 6 cand. polit.'er (Krag, K. B. Andersen, Grünbaum, Nørgaard, Kampmann og Heinesen), 3 jurister (K. Axel Nielsen, Hertling og Erling Jensen) og én teolog (Bennedsen).

Ved ændringen af økonomiministeriet til et økonomi- og budgetministerium overføres til det nye ministerium fra finansministeriet finansdepartementets sagsområder, Den kgl. Mønt, Det kgl. Assistenshus, Statsanstalten for Livsforsikring og Kongeriget Danmarks Hypotekbank og finansforvaltning samt 1.–3. revisionsdepartement og fra arbejdsministeriets administrationsdepartementets sagsområder, Danmarks forvaltningshøjskole, Statens trykningskontor, Statens annonce- og reklamekontor og administrationsrådet. Endvidere nedlægges ministeriet for statens lønnings- og pensionsvæsen, og de pågældende sager henlægges under økonomi- og budgetministeriet.

Til det nye ministerium for forureningsbekæmpelse henføres sager vedrørende bekæmpelse af luftforurening, jordforurening og støj, beskyttelse af levnedsmidler, beskyttelse og anvendelse af grundvand og det ferske overfladevand, herunder tilledning af drænvand og spildevand, beskyttelse af saltvandsområdet samt behandling af fast affald, slam, olie- og kemikalieaffald, og til det nye ministerium overføres en række sager fra indenrigs-, landbrugs-, fiskeri- og handelsministeriet.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe vælger enstemmigt fhv. kirkeminister Orla Møller til formand, forbundsformand Anker Jørgensen, DASF, bliver næstformand, og K. J. Mortensen afløser boligminister Helge Nielsen som sekretær. Orla Møller vælges tillige til gruppens politiske ordfører med 44 stemmer, medens Poul Dalsager får 25 stemmer.

Som kommitteret for hjemmeværnet, når folketingsmand Frode Jakobsen (s.) til nytår træder tilbage fra denne post, er udset folketingsmand Poul Søgaard (s.).

12. – Til formand for den konservative folketingsgruppe vælges fhv. finansminister E. Ninn-Hansen, medens den hidtidige formand Ib Stetter bliver næstformand, og til politisk ordfører Poul Schlüter i stedet for Hans Kjær.

Venstres folketingsgruppe vælger fhv. udenrigsminister Poul Hartling til formand, den hidtidige formand og politiske ordfører Knud Enggaard til næstformand og fhv. landbrugsminister Henry Christensen til politisk ordfører.

Radiorådet tager generaldirektør Hans Sølvhøjs redegørelse for forhandlingerne mellem DR og Dansk Journalistforbund til efterretning og opfordrer generaldirektøren til at fortsætte forhandlingerne på et udvidet grundlag. Mødet ledes af næstformanden, professor, dr. phil. Hakon Stangerup, idet formanden, Knud Heinesen, efter at være blevet undervisningsminister, er udtrådt sammen med de to andre socialdemokratiske medlemmer, statsminister J. O. Krag og økonomi- og budgetminister Per Hækkerup.

Generaldirektør Sølvhøj meddeler lidt over kl. 20 i TV, at udsendelserne ikke kan gennemføres, fordi DRs 300 teknikere, der er medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund, har nedlagt arbejdet med den begrundelse, at de ikke vil arbejde sammen med strejkebrydere. Der sigtes hermed til TV-direktør Laurits Bindsløv, der er blevet ekskluderet af Dansk Magisterforening, og hans stedfortræder, programchef Mogens Vemmer, der under journaliststrejken har fungeret som udsendelsesledere. Sagen vil blive indbragt for arbejdsretten som hastesag.

13. – Generaldirektør Sølvhøj meddeler, at forhandlingerne med journalistforbundet midlertidigt er stillet i bero. Smedeforbundet erklærer, at det er villigt til at forhandle med TV-ledelsen når som helst,

men Hans Sølvhøj udtaler, at der ikke kan forhandles direkte med forbundet, når sagen er indbragt for arbejdsretten.

14. – Radiorådets fg. formand, Hakon Stangerup, orienterer kulturminister Niels Matthiasen om konflikten og spørger, om staten er villig til at overtage undervisningsvirksomheden som foreslået af radiokommissionen. Ministeren oplyser, at man er villig til at overveje spørgsmålet, når der foreligger en indstilling fra radiorådet.

15. – Det radikale Venstres folketingsgruppe vælger fhv. statsminister Hilmar Baunsgaard til formand i stedet for Svend Haugaard og Niels Helveg Petersen til politisk ordfører (genvalg).

18. – Socialdemokratiet og SF danner valgforbund sammen med grønlandsminister Hertling. De socialistiske partier opnår herved flertal i folketingets 17-mands udvalg, hvor de får henholdsvis 7 og 2 stemmer, venstre og de konservative hver 3 og de radikale 2.

19. – Folketinget vælger Karl Skytte (r. v.) til formand, Grete Hækkerup (s.), Hanne Budtz (k. f.), Simon From (v.) og Morten Lange (s. f.) til henholdsvis 1., 2., 3. og 4. næstformand, hvorefter statsminister J. O. Krag i sin tiltrædelseserklæring gør rede for den nye regerings hensigter. Det er regeringens opfattelse, at der må tilvejebringes den nødvendige fasthed og orden i landets økonomi, og til at begynde med kan der derfor kun blive tale om at gennemføre reformer, hvis påbegyndelse ikke kan vente, eller som ikke er økonomisk belastende. Forhandlingerne om Danmarks indtræden i EF vil blive fortsat i overensstemmelse med folketingets gentagne beslutninger, og som en af hovedopgaverne i det nye folketingsår nævner statsministeren tilpasning af den danske lovgivning med henblik på medlemskab af EF. Specielt må der lovgives om kontrollen med erhvervsmæssig udnyttelse af rekreative områder og findes en løsning på de problemer, der opstår i forbindelse med de prisstigninger på jord og fast ejendom, som vil følge af medlemskab af EF. I slutningen af sin tale nævner statsministeren, at den faste penge- og kreditpolitik må fortsættes, og at der må lægges største vægt på, at kapitalen reserveres for erhvervsudviklingen, men dette vil ikke alene være tilstrækkeligt til at sikre hurtig nedbringelse af valutaunderskuddet. Finansministeren vil derfor samme dag fremsætte forslag om en midlertidig importafgift, som kan rette stillingen op i perioden, indtil de foranstaltninger, som regeringen vil gennemføre, har fået fuld virkning.

Finansminister Grünbaum fremsætter derefter forslag til lov om en midlertidig importafgift, som skal træde i kraft straks og gælde indtil 1/4 1973, dvs. det tidspunkt, da Danmark efter eventuel indtræden i EF skal påbegynde toldafviklingen over for EFs nuværende medlemslande. Afgiften udgør 10 pct. af toldværdien indtil 30/6 1972, i det følgende halvår 7 og i de sidste 3 måneder af lovens gyldighedsperiode 4 pct. Undtaget fra importafgift er varer svarende til ca. 35 pct. af den samlede importværdi. Det drejer sig om fyringsolie og en del uforarbejdede levnedsmidler som kød, flæsk og grøntsager, om korn, foder- og gødningsstoffer samt de fleste råvarer, der bruges i håndværk og industri, endvidere medicinalvarer, avispapir, fly og skibe samt tropiske frugter, kaffe, te og kakaobønner, idet man har ønsket at tage hensyn til udviklingslandenes eksportmuligheder. Det samlede provenu af afgiften i de knap 18 måneder, loven skal gælde, anslås til 2,5 mia. kr. Ministeren nævner, at regeringen er klar over, at afgiften ikke er i overensstemmelse med de formelle regler i GATT og EFTA, men henviser til, at både England og USA har set bort herfra når hensynet til deres økonomi talte derfor, og til, at afgiftsloven ikke blot er tidsbegrænset, men også indeholder en klar aftrapningsordning.

I et nyt møde sættes lovforslaget til 1. behandling, hvor det får tilslutning fra s. og s. f. (Det oplyses i pressen, at statsministeren umiddelbart før fremsættelsen har kontaktet s. f. og fået dette partis tilsagn om at ville stemme for lovforslaget). Hverken s. f. eller oppositionspartierne vil dog gå med til at forcere udvalgsbehandlingen, så lovforslaget kan gennemføres samme dag og træde i kraft 20/10.

Foruden lovforslaget om importafgift fremsætter finansministeren følgende 4 lovforslag:

Forslag om ændring af ligningsloven lovfæster aftale med statstjenestemændene om fritagelse for indkomstbeskatning af rentetilskrivningen (5 pct. p. a. simpel rente) til den tredjedel af de højerelønnede tjenestemænds dyrtidstillæg, der tilbageholdes som opsparing (se 5/3). Andre bestemmelser i lovforslaget supplerer reglerne om lejeværdi af bolig i egen ejendom med særregler i nogle tilfælde.

Efter forslag om ændring af toldloven kan finansministeren tillade, at der i basishavne, hvor der ikke er frihavn, oprettes toldoplag, hvor indførte varer kan opbevares i uberigtiget stand indtil 1 år efter indførselen. Forslaget imødekommer et ønske i jyske erhvervskredse om et toldoplag i Århus havn.

Forslag om ophævelse af almindeligt sportelreglement (fra 1814) går ud på, at den eneste paragraf i reglementet, som ikke allerede er bortfaldet (§ 144 om »uegentlige« notarialforretninger) ophæves.

Forslag om ændring af skattekontrollovgivningen indeholder på adskillige punkter en skærpelse af straffen for skatteunddragelse og for andre overtrædelser af skattelovgivningen. F. eks. skal forsætlig skatteunddragelse, der foreslås betegnet »skattesvig«, som hidtil straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år, men for fremtiden kræves efter lovforslaget ikke længere, at der skal foreligge særlig grov skatteunddragelse for at idømme frihedsstraf, og justitsministeren agter at fremsætte forslag om en ændring af straffeloven, hvorefter maksimumsstraffen forhøjes fra 2 til 4 års fængsel. Skatteunddragelse, der alene skyldes uagtsomhed, skal som hidtil kunne straffes med bøde, men under skærpende omstændigheder foreslås som noget nyt, at der gives mulighed for at anvende hæftestraf.

Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag om ændring af retsplejeloven (Forkyndelser m. v.). Efter de gældende regler sker forkyndelser som regel ved stævningsmænd, men i visse tilfælde kan også anvendes postforkyndelse, dvs. gennem postvæsenet ved brev med afleveringsattest. Efter forslaget skal der være tre ligestillede former for forkyndelse af stævninger o. lign., nemlig de to nævnte og desuden brevforkyndelse.

Folketingsmand Mogens Camre (s.) bliver standset i tolden i Københavns lufthavn med en militærpistol og 6 skarpe skud i bagagen. Han forklarer, at han har fået pistolen af en eksil-græker under et privat besøg i Norge og skulle give den videre til en anden græker, der ventes at komme til København.

Det meddeles, at regeringen er indstillet på at yde betaling for radioens undervisningsvirksomhed.

Kulturminister Niels Matthiasen har udset professor, dr. jur. Ole Espensen til ny formand for radiorådet i stedet for undervisningsminister Knud Heinesen.

20. – Ved 2. behandling af forslaget om midlertidig importafgift fritages yderligere varer til en importværdi af ca. 350 mill. kr. for afgiften, hvorefter ca. 45 pct. af importen er afgiftsfri. Det samlede provenu anslås herefter til 2,2 mia. kr. I udvalgsbetænkningen siges det i flertalsindstillingen fra s. og s. f., at provenuet kan anvendes til erhvervsfremmende politik; det vil kunne danne udgangspunkt for en investeringsvirksomhed, hvor samfundet og erhvervslivet inden for rammerne af et kapitalmarkedsråd samarbejder om et sporskifte i landets økonomiske udvikling. Udvalgsflertallet pålægger regeringen at følge prisudviklingen for de dårligst stillede i samfundet og overveje, om der

på baggrund heraf bliver behov for særlige foranstaltninger. I mindretalsbetænkningen fremhæver de tre oppositionspartier, at importafgiften vil medføre en automatisk stigning i pris- og omkostningsniveau, og at provenuet frister til forøgelse af de offentlige udgifter.

Ved 3. behandling, der finder sted over midnat, fastsættes 21/10 som ikrafttrædelsesdato, og selve lovforslaget vedtages derefter med 90 stemmer (s., s. f. og grønlænderne Hertling og Moses Olsen) mod 88 (k. f., v. og r. v.), 1 medlem, færingen Hakún Djurhuus, er fraværende. (Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne).

I arbejdsretten nedlægger Danmarks Radio påstand om, at teknikerstrejken kendes ulovlig, og om bod fra 40–50 teknikere og Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund.

21. – Under folketingets åbningsdebat, der formelt drejer sig om statsministerens redegørelse (se 5/10), men hvorunder der også er adgang til at omtale statsminister J. O. Krags tiltrædelseserklæring af 19/10, beklager oppositionsordførerne Schlüter (k. f.), Henry Christensen (v.) og Niels Helveg Petersen (r. v.), at det ikke var lykkedes at få dannet en firepartiregering. Statsminister J. O. Krag svarer, at der ikke en eneste gang under valgkampen var anvist en sådan mulighed, og bemærker i øvrigt, at Knud Hertling var blevet grønlandsminister i en socialdemokratisk regering, også selv om der ikke var opstået den nuværende specielle parlamentariske situation. Henry Christensen nævner, at SF var forud orienteret om, at importafgiften ville komme. Statsministeren bemærker hertil, at han vil være villig til at overveje fra sag til sag at forhåndsorientere de tre store oppositionspartier, når der er noget stort på færde, og måske også burde have gjort det i det nævnte tilfælde.

Under åbningsdebatten udtaler det nye grønlandske medlem Moses Olsen, efter at have fastslået, at ifølge grundloven er en folketingsmand en folketingsmand, uanset hvor han er valgt, at han er neutral i forhold til partier og grupper i tinget, men ikke passiv. Han vil tage stilling fra sag til sag.

Socialminister Eva Gredal fremsætter forslag om ændring af lovene om folkepension, invalidepension og pension og hjælp til enker samt forslag om ændring af lov om omsorg for invalide- og folkepensionister. Den vigtigste af de foreslåede ændringer går ud på, at grundbeløbet fra 1/4 1972 forhøjes med 42 kr. månedlig for ægtefæller, hvor begge er berettiget til pension, og 28 kr. for andre. Forhøjelsen fremkommer derved, at det midlertidige tillæg på henholdsvis 28 og 19 kr. (se 21/4), der fra 1/4 1971 er ydet som kompensation for lønforbedringerne på arbejdsmarkedet, indregnes i grundbeløbet, der derudover, som det også var forudsat ved gennemførelsen af det midlertidige tillæg, forhøjes med henholdsvis 14 og 9 kr. Medens merudgiften ved det midlertidige tillæg i 1971–72 er anslået til 151 mill. kr., bliver de samlede udgifter i 1972–73 og 1973–74 henholdsvis 248 og 255 mill. kr. Lovforslagene vedtages enstemmigt ved 3. behandling 2/12.

22. – Der opnås forlig mellem Danmarks Radios ledelse og Dansk Journalistforbunds forhandlere.

24. – Dansk Journalistforbunds hovedbestyrelse anbefaler enstemmigt journalistgruppen ved DR at sige ja til det forlig, som forbundet har indgået med DRs ledelse.

26. – Økonomi- og budgetminister Per Hækkerup fremsætter lovforslag om bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet på indtil 1 mia. kr. Ministeren oplyser, at der af tidligere givne lånebemyndigelser resterer 851 mill. kr., efter at der i 1971 er optaget offentlige langfristede lån i udlandet på nominelt 1.250 mill. kr. Lovforslaget vedtages enstemmigt ved 3. behandling 25/11.

27. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag om ændring af borgerlig straffelov (skattesvig og indsmugling), der sammen med finansministerens forslag om ændring af skattekontrollovene (se 19/10) åbner mulighed for en strengere kurs over for de grovere former for skatteunddragelse. Ministeren udtaler, at sanktionen over for de grove tilfælde af skattesvig for fremtiden bør være en frihedsstraf, der tåler sammenligning med den straf, der udmåles for andre berigelsesforbrydelser.

28. – Det grønlandske landsråd beslutter med 13 stemmer mod 11 at indføre indkomstskat i Grønland.

Ved journalisternes urafstemning afgives 188 stemmer for og 20 imod forliget mellem radioledelsen og journalistforbundet, medens 8 undlader at stemme. Ved afstemningen i radiorådet stemmer 13 for og 1 imod forliget; 3 er fraværende. Det oplyses, at strejken har sparet DR for en udgift på ca. 1 mill. kr., og at der ikke vil blive tale om tilbagebetaling af en del af licensafgiften. Derimod lover generaldirektør Sølvhøj, at der ikke vil komme nogen forhøjelse af licensafgiften i de næste 18 måneder.

November 1971

3. – Økonomi- og budgetminister Per Hækkerup fremsætter forslag til lov om udmøntning af en skillemønt i anledning af kongens 25 års regeringsjubilæum samt forslag om ændring af lov om Danmarks Statistik. Ved dette forslag skabes der lovhjemmel for, at D. S. kan indkræve oplysninger om pantebrevsforhold, så der kan udarbejdes en løbende statistik over bl. a. den effektive rente på pantebrevsmarkedet. Sidstnævnte lovforslag vedtages enstemmigt ved 3. behandling 10/12.

Boligminister Helge Nielsen fremsætter 4 forslag om ændringer i boliglovgivningen.

Forslag om ændring af lov om ejerlejligheder går ud på, at adgangen til at opdele beboelsesejendomme i ejerlejligheder i princippet begrænses til nybyggeriet, idet det foreslås, at kun ejendomme, der er opført efter ejerlejlighedslovens ikrafttræden 1/7 1966, fremtidig skal kunne opdeles i ejerlejligheder.

Forslag om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene indeholder en bestemmelse, der giver kommunalbestyrelsen mulighed for at sikre, at en ejerlejlighed, der var udlejet ved lovforslagets fremsættelse, fortsat holdes udlejet i de første 5 år. I øvrigt foreslås adgangen til lejeforhøjelse ved genudlejning på 25 pct. ud over vurderingslejen, som blev gennemført under den forrige regering, ophævet.

Forslag om ændring af lov om boligbyggeri indeholder en tilsvarende bestemmelse om ophævelse af de særlige bidrag til Boligselskabernes Landsbyggefond, der skulle betales af lejere af genudlejede lejligheder i det almennyttige boligbyggeri. Herved bortfalder det økonomiske grundlag for den særlige støtteordning for store lejligheder i nyt alment byggeri med udlejningsvanskeligheder, som lovændringen af 9/6 1971 (se 4/6) skabte mulighed for at gennemføre. Det foreslås derfor, at der stilles 70 mill. kr. til rådighed for fonden i form af et statslån.

Da det er regeringens opfattelse, at der er behov for en videreførelse af den hidtidige midlertidige støtteordning, indeholder det fjerde lovforslag, forslag til lov om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri, en bestemmelse om at der i den kommende 3 års periode skal kunne ydes statslån på i alt indtil 50 mill. kr. til Boligselskabernes Landsbyggefond til yderligere udlån til boligselskaberne til imødegåelse af konstaterede udlejningsvanskeligheder. Forslaget åbner også ad-

gang til at yde støtte til betaling af beboerindskud. Forslaget indeholder endelig bestemmelser om, at den rentelåneordning, der skulle træde i kraft 1/4 1972, ophæves og erstattes af en rentetilskudsordning, hvorefter der ydes fuld rentesikring i 6 år efterfulgt af en aftrapninsperiode på mindst 3 år. Samtidig foreslås basisrenten for beregning af rentesikring nedsat fra 6 1/2 til 5 1/2 pct. også for det byggeri, der har fået tilsagn om rentesikring efter 1/4 1968. Rentesikringsordningen forudsættes foreløbig anvendt som grundlag for tilsagn om rentesikring indtil udgangen af finansåret 1973–74.

Minister for offentlige arbejder Jens Kampmann fremsætter forslag til lov om private fællesveje, som samler reglerne herom i én lov. Ministeren bebuder, at der senere vil blive fremsat forslag til lov om grundejerbidrag til offentlige veje samtidig med et forslag om ændring af lov om offentlige veje.

Handelsminister Erling Jensen fremsætter forslag til lov om skoleskibsafgift. I forbindelse med en omlægning af skoleskibet Danmarks sejlplan foreslås rederierhvervets bidrag til skoleskibets drift nedsat fra halvdelen til en tredjedel af udgifterne svarende til en afgift på 50 øre pr. NRT. Lovforslaget vedtages enstemmigt ved 3. behandling 10/12.

Lembourn (k. f.) fremsætter forslag om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (kildeskat). Forslaget går ud på, at indbetaling af kildeskat fra de indeholdelsespligtige til kildeskattedirektoratet skal foregå kvartalsvis i stedet for som nu hver måned. 1. behandling 18/11.

4. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag om ændring af lov om børns retsstilling (Ophævelse af bidragsfonden) og forslag om ændring af tinglysningsloven, hvorved der skabes mulighed for at indføre lørdagslukning på dommerkontorerne. Sidstnævnte lovforslag vedtages enstemmigt ved 3. behandling 10/12.

Arbejdsminister Erling Dinesen fremsætter forslag til lov om oprettelse af en Lønmodtagernes Garantifond, som skal dække løntilgodehavender, når en virksomhed går konkurs eller lukker, uden at arbejdsgiveren er i stand til at betale skyldig løn. Det skal være en selvstændig, selvejende fond, der får samme ledelse som ATP, og fondens udgifter skal dækkes af årlige bidrag fra arbejdsgiverne i forhold til deres bidrag til ATP.

Hans Kjær (k. f.) fremsætter forslag til lov om investeringskonti, der vil gøre det muligt for lønmodtagere at udskyde tidspunktet for beskatning af opsparede reserver. Det foreslås derfor, at en skatteyder skal kunne indsætte indtil 10.000 kr. årligt på en særlig konto med den virkning, at denne del af indtægten ikke medregnes i årets beskatningsgrundlag. Beskatningen finder først sted i det eller de år, da beløbet hæves til forbrug. 1. behandling 18/11.

9. – Simonsen (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om analyse af beskæftigelsesmulighederne for midaldrende og ældre. 1. behandling 9/12.

10. – Thestrup (k. f.) fremsætter på de tre oppositionspartiers vegne forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (Privatlivets fred) og forslag om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. Der foreslås straffebestemmelser vedrørende aflytning eller optagelse af samtale mellem andre ved hjælp af et skjult apparat, vedrørende fotografering uden tilladelse af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt område, og udspejdning af sådanne personer ved hjælp af kikkerter o. lign. samt vedrørende videregivelse af billeder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Straffebestemmelserne omfatter også den, der uden selv at være meddelagtig i den oprindelige fredskrænkelse senere skaffer sig eller udnytter de oplysninger, der er fremkommet ved krænkelsen. Strafferammen for fredskrænkelser, der nu er bøde og hæfte, foreslås ændret, således at der i

rammen også optages fængsel indtil 6 måneder. 1. behandling 1/12 sammen med regeringsforslaget om samme emne (se 17/11).

11. – Poul Schlüter (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et kontaktorgan mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Udvalget skal drøfte indkomst- og omkostningspolitiske spørgsmål, således at man kan nå frem til en bedre koordinering af de midler, der kan anvendes for at bekæmpe skadelige stigninger i omkostningsniveauet. 1. behandling 2/12.

Lembourn (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om en ændring af koncentrationspolitikken i Grønland. Han henviser til, at Grønlandsminister Knud Hertling ofte har udtalt sig imod koncentrationspolitikken og sidst i en presseerklæring ved sin tiltrædelse som minister har sagt, at der ikke har været tilstrækkelig ørenlyd for disse synspunkter. 1. behandling 24/11.

13. – Det konservative Folkepartis landsrådsmøde åbnes i København. Fhv. finansminister Ninn-Hansen udtaler ønske om en borgerlig regering på bredt grundlag. Han siger, at Det konservative Folkepartis politik hverken er højre- eller venstrepolitik, og at man ikke udelukkende agter at være negativ. Han opfordrer til samling om virkeliggørelse af Danmarks indtræden i EF, advarer mod leg med forsvaret og med NATO og kritiserer de venstreorienterede i Danmarks Radio. Danmarks konservative studenter og Konservative gymnasiaster kritiserer, at de ikke har fået fast repræsentation i partiets styrende organer, og partiets formand, fhv. justitsminister Knud Thestrup, lover, at de vil blive repræsenteret i de besluttende forsamlinger.

14. – Det konservative landsråd vedtager en udtalelse om, at Danmark bør tilsluttes EF, og at dette bør afgøres i Danmark og ikke i Norge af den norske befolkning. På mødet hyldes fhv. finansminister Poul Møller, der telegrafisk er indbudt til at komme til stede. En fraktion af studerende fra Århus kritiserer Ninn-Hansens ledelse og vender sig imod det traditionelle borgerlige miljø og det etablerede samfunds politik.

15. – Fhv. finansminister Poul Møller udtaler, at han er villig til at overtage posten som formand for Det konservative Folkeparti under forudsætning af, at landsrådet tilbyder ham den, når fhv. justitsminister Thestrup træder tilbage næste år.

16. – Simonsen (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om fastsættelsen af offentlige standarder og normer for det offentliges serviceydelser. 1. behandling 14/1 1972.

Nathalie Lind (v.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et institut for almen medicin og et dertil knyttet professorat med det formål at styrke grundlaget for de alment praktiserende lægers virke og derved modvirke det truende sammenbrud af familielægesystemet på grund af for ringe tilgang til almen praksis. 1. behandling 14/1 1972.

Robert Christensen (v.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af skolepengebetaling på lærlingeskolerne. 1. behandling 9/12.

17. – Finansminister Grünbaum fremsætter forslag om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat). Ændringen går ud på at hindre, at der opstår en ekstraordinær stor beskatning ved sambeskatning af ægtefællers indkomster i det år, hvor den ene af dem dør, og den anden hensidder i uskiftet bo. Lovforslaget vedtages enstemmigt ved 3. behandling 17/12.

Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om adoption og forslag om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab). Ved de to lovforslag styrkes adoptivforældrenes stilling og faderens stil-

ling over for børn uden for ægteskab. Der bliver adgang til at meddele adoption, selv om forældrene (eller en af dem) har tilbagekaldt deres samtykke til adoptionen, såfremt tilbagekaldelsen under hensyn til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet, og adgang til at meddele adoption i særlige tilfælde, selv om der ikke kan opnås samtykke fra forældrene, såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette. Hvis moderen til et barn uden for ægteskab vil bortadoptere det, kan forældremyndigheden tillægges faderen, hvis det er foreneligt med barnets tarv, og hvis faderens hidtidige forbindelse med barnet taler for det. Samme regel følges, hvis moderen dør fra barnet.

Justitsministeren fremsætter endvidere forslag om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. (Privatlivets fred m. m.). Lovforslaget bygger ligesom det af Thestrup fremsatte (se 10/11) på straffelovrådets og registerudvalgets betænkninger, men indeholder herudover en udbygning af konkurrencelovens regler til beskyttelse mod industrispionage og regler om straf for brud på tavshedspligt for ansatte på offentlige eller private datacentraler, som maskinelt behandler det offentliges materiale, og andre personer med lovlig adgang til centralerne. Samtidig foreslås det generelt at kriminalisere såvel den ansattes egen uberettigede udnyttelse af hemmeligheder som andres efterfølgende udnyttelse af de oplysninger, der er fremkommet ved brud på tavshedspligten. Den foreslåede ændring af retsplejeloven vedrører spørgsmålet om politiets adgang til at foretage aflytning som led i efterforskning.

Handelsminister Erling Jensen fremsætter forslag til lov om Københavns Fondsbørs. Efter forslaget skal ikke blot vekselererne, men også Nationalbanken, de private banker og realkreditinstitutterne være repræsenteret i børsens bestyrelse. Direktøren for bank- og sparekassetilsynet skal føre tilsyn også med fondsbørsen og med vekselererne.

For fondsbørsvekselerernes vedkommende sker der en lovfæstelse af den forsikringsordning til fordel for vekselerernes klienter, som vekselererne på frivilligt grundlag gennemførte efter to vekselererkonkurser for nogle år siden.

18. – Udenrigsminister K. B. Andersen fremsætter forslag til lov om konsulære forbindelser med henblik på at skabe forudsætning for Danmarks ratifikation af en FN-konvention.

Indenrigsminister Egon Jensen fremsætter forslag til lov om erstatning for vaccinationsskader ved offentlige vaccinationer. Erstatningerne skal svare til dem, der gives tilskadekomne værnepigtige.

20. – Studenterrådet ved Københavns universitet beslutter at boycotte valget til universitetets styrende organer, der finder sted i december. Den valgmetode, som undervisningsminister Knud Heinesen har anbefalet, og som såvel rektor Mogens Fog som studenterrådet ville gå ind for, er blevet forkastet ved en prøvelse i justitsministeriets lovkontor.

En snes forældre og lærere, der er modstandere af undervisningsministeriets cirkulære om seksualundervisning i folkeskolen, enes på et møde i Vejle om at organisere en landsaktion for, at seksualundervisningen skal være en frivillig sag for elever, forældre og lærere.

21. – Undervisningsminister Knud Heinesen erklærer, at de forestående valg ved Københavns universitet vil blive gennemført trods studenterrådets holdning.

23. – Kulturminister Niels Matthiasen fremsætter forslag til lov om statens overtagelse af musikkonservatorierne i Esbjerg, Odense og Ålborg. For øjeblikket betaler staten 3/4 af de 3 konservatoriers driftsudgifter under forudsætning af, at deres drift i øvrigt sikres ved tilskud fra kommunal side.

Minister for offentlige arbejder Jens

Kampmann fremsætter forslag til lov om anlæg af lufthavn ved Hammel med bemyndigelse for ministeren til at lade Århus amtsråd ekspropriere arealerne til og bygge lufthavnen.

24. – Finansminister Grünbaum fremsætter forslag om ændring af lov om midlertidig importafgift. Ved ændringen fritages en lang række varer for afgiften, og forslagets gennemførelse vil betyde, at godt og vel 50 pct. af den samlede import slipper for særtolden, og at provenuet formindskes med 225 mill. kr. i hele afgiftsperioden til 1/4 1973. Det drejer sig i særlig grad om varer, der anvendes til fremstilling af produkter, hvoraf der er en betydelig eksport til EFTA-lande, og hvor det ikke er praktisk at anvende toldgodtørelse ved eksport på grund af, at EFTA-landene ifølge konventionen kan nægte toldfrihed for varer, der har opnået toldgodtgørelse i forbindelse med udførselen fra det EFTA-land, i hvilket de har gennemgået den sidste fremstillingsproces. Lovforslaget vedtages enstemmigt ved 3. behandling 14/12 med 89 stemmer (s., s. f. og Knud Hertling), medens 88 (k. f., v. og r. v.) undlader at stemme. Forinden er et af mindretallet stillet ændringsforslag om fuld ophævelse af loven om midlertidig importafgift blevet forkastet med 89 stemmer mod 88 (k. f., v. og r. v.).

Indenrigsminister Egon Jensen fremsætter forslag til lov om en autorisationsordning for fodterapeuter, som skal have gennemgået fodplejerskolen i København, der nu står under tilsyn af indenrigsministeriet, som ligeledes dækker alle udgifter i forbindelse med skolens drift. Fodterapeuter, der indtil nu har været benævnt fodplejere, er hidtil blevet autoriseret af et særligt udvalg under Den alm. danske Lægeforening.

Indenrigsministeren fremsætter endvidere forslag om ændring af lov om lån til betaling af ejendomsskatter for visse parcel- og rækkehuse. Medens det efter de gældende regler er overladt til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, om den vil indføre den i loven omhandlede låneordning, pålægges der efter lovforslaget alle kommuner en almindelig pligt til at yde lån i henhold til loven til betaling af ejendomsskatter, herunder skatter til amtskommunen og til staten, hvis det i det enkelte tilfælde skønnes, at omstændighederne, herunder ejerens økonomiske forhold, taler derfor.

Socialminister Eva Gredal fremsætter forslag om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ændrede tilskudsregler for daginstitutioner). Efter forslaget genindføres de tilskudsregler, der var gældende indtil 1/4 1971, da KVR-regeringen nedsatte tilskuddene med ca. 50 mill. kr. (se 25/11 1970). Den samtidig gennemførte lettere adgang til at opnå fripladser i daginstitutionerne bevares.

25. – Økonomi- og budgetminister Per Hækkerup fremsætter forslag om ændring i lov om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing, hvorefter adgangen til at tegne indekskontrakter ophæves med virkning fra og med 25/11 1971. Ministeren oplyser, at omkring 500.000 personer tilsammen har oprettet 2 1/2 mill. indekskontrakter, hvor hver kontrakt lyder på 500 kr. i årlig udbetaling fra det fyldte 67. år med pristalsregulering i forhold til pristallet i 1956, og at pristalsreguleringen har medført, at den garanterede udbetaling pr. kontrakt i det første udbetalingsår, 1972, andrager 913 kr., hvortil kommer forhøjelser, som skyldes rentetilskrivning i indbetalingsperioden med en højere rentesats end forudsat i kontrakterne. Den kapitaliserede værdi af det offentliges bidrag, dels i form af skattebegunstigelser, dels ved de indekstillæg, staten er forpligtet til at udrede i udbetalingsperioden, er under visse forudsætninger beregnet til 20 mia. kr. Lovforslaget vedtages ved 3. behandling 17/12 med 108 stemmer (s., s. f. og r. v.) mod 56 (k. f. og v.). Forinden har Henry Christensen (v.) foreslået en dagsorden, hvorefter folketinget opfordrer regeringen til snarest at ud-

arbejde og medvirke til ændrede regler, der muliggør en inflationssikret alderdomsopsparing for de borgere, der ikke gennem tjenestemands- og tjenestemandslignende pensioner i forvejen har en inflations- og velstandssikret pensionsordning. Dagsordensforslaget forkastes med 82 stemmer (s. og s. f.) mod 57 (v. og k. f.), medens 26 (r. v.) undlader at stemme.

Henry Christensen (v.) fremsætter forslag om ændring af lov om beskatning til kommunen af faste ejendomme. Efter forslaget må den kommunale grundskyldspromille ikke være højere end den kommunale skatteprocent, i København og Frederiksberg med et tillæg af 20 pct. 1. behandling 13/1 1972.

Jens Foged (v.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af den private opsparing.

Det meddeles samtidig i København og Oslo, at den demokratiske republik Vietnam (Nordvietnam) har accepteret forslag fra den danske og den norske regering om oprettelse af diplomatiske forbindelser på ambassadørniveau.

26. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om voldgift, der giver regler for, hvordan voldgift skal foregå, når to parter bliver enige om at lade en sag afgøre på denne måde i stedet for at lade den gå til domstolene. Efter den nye lov vil voldgiftskendelsen kunne fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme, medens den efter de nugældende regler ikke kan fuldbyrdes, før der er tilvejebragt en eksigibel dom ved de almindelige domstole. Forslagets gennemførelse åbner mulighed for, at Danmark kan ratificere New York konventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser og Genèvekonventionen om international handelsvoldgift.

Justitsministeren fremsætter endvidere forslag om en ændring af borgerlig straffelov, der vil gøre det muligt for Danmark at ratificere en konvention om bekæmpelse af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer udarbejdet af ICAO (Den internationale Organisation for civil Luftfart). Konventionen pålægger staterne pligt til at fastsætte strenge straffe for kapring, og i lovforslaget fastsættes straffen til fængsel indtil 10 år, hvis handlingen har haft en særlig farlig karakter i indtil 16 år.

Formanden for Kommunernes Landsforening, borgmester Henning Rasmussen (s.), Esbjerg, foreslår at lade amterne og især kommunerne få de bedst mulige betingelser for at erhverve de jordarealer, der er bedst egnede til rekreative formål og til byudvikling, for at undgå de uheldige virkninger af et stærkt udenlandsk pres på omsætningen af jorden i landdistrikterne uden at komme i strid med fællesmarkedsbestemmelserne.

30. – Økonomi- og budgetminister Per Hækkerup fremsætter forslag til finanslov for 1972–73. Finanslovforslaget regner med et kasseoverskud på 2,6 mia. kr. i 1972–73, medens det i 1971–72 efter det seneste skøn (24/11) vil blive på 3,2 mia. kr. Ifølge statsregnskabet var det i 1970–71 2,9 mia. kr. Udviklingen af statens indtægter og udgifter på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet fremgår af flg. tabel (mia. kr.).

	Udgift	Indtægt
Statsregnskabet for 1970–71	33.4	36.8
Finansloven for 1971–72 ..	36.8	40.5
KVR-regeringens skøn 23/8 for 1971–72	37.2	40.8
Den nuv. regerings skøn 24/11 for 1971–72	37.1	41.5
KVR-regeringens finansplan (23/8) for 1972–73	41.0	44.1
Finanslovforslaget for 1972–73	42.6	45.9

December 1971

1. – Finansminister Grünbaum fremsætter forslag om ændring af toldloven. Lovforslaget er en konsekvens af, at Danmark under forhandlingerne om indtræden i EF har forpligtet sig til at afvikle de kvantitative indførselsrestriktioner. En række af de varer (det drejer sig om landbrugs- og gartneriprodukter), for hvilke de kvantitative restriktioner skal afskaffes, er toldfri eller har lave toldsatser, og det foreslås nu at tolden sættes op til fællestariffens niveau. Dette vil indebære, at de forhøjede toldsatser straks ved Danmarks indtræden i fællesmarkedet får virkning over for tredjelande, samt at den interne toldafvikling over for EF vil ske med udgangspunkt i disse satser. For andre af de varer (gartneriprodukter), hvor de kvantitative restriktioner skal afskaffes, ligger det danske toldniveau ikke lavere end i EF, men restriktionerne har bevirket, at det for disse varer har været muligt at sikre danske producenter højere priser end i EF. For her at give de danske producenter mulighed for i overgangsperioden at tilpasse sig de ændrede konkurrencevilkår, som må ventes at opstå ved restriktionernes bortfald, foreslås det, at den gældende værditold knyttes til en specifik minimumstoldsats, som skal kompensere for den gennemsnitlige forskel mellem producentpriserne i EF og Danmark. For en række af de varer, der omhandles i lovforslaget, pålægges importrestriktionerne kun i visse perioder af året, og for nogle vigtige forbrugsvarer (kartofler, tomater, løg, blomkål, æbler og pærer) foreslås der ikke toldforhøjelse i de restriktionsfri perioder. Lovforslaget vedtages ved 3. behandling 17/12 med 153 stemmer mod 16 (s. f.).

Fhv. udenrigsminister Poul Hartling bliver ved Gentofte civilret frifundet i en injuriesag anlagt af Dansk Journalistforbund for 10 medarbejdere ved Danmarks Radio, der følte sig krænket af nogle udtalelser i en artikel i Aalborg Stiftstidende. I artiklen havde den daværende udenrigsminister kritiseret nogle udsendelser som ensidige og skrevet, at de undertiden modarbejdede skolen og satte lus i skindpelsen.

2. – Sovjetunionens ministerpræsident Aleksej Kosygin ankommer til Kastrup lufthavn på officielt besøg i Danmark. 5/12 rejser han videre til Oslo efter den foregående dag at have været statsminister Krags gæst i Skiveren. Forinden underskriver de to regeringschefer et fælles communiqué om besøgets forløb og de politiske forhandlinger.

2000 strejkende arbejdere ved Aalborg Skibsværft beslutter at fortsætte strejken foreløbig til mandag 6/12. Strejken begyndte 30/11 på grund af afskedigelse af en tillidsmand. Værftet anser strejken for ulovlig, og sagen er indbragt for arbejdsretten som hastesag.

6. – Skibsværftsarbejderne i Aalborg vedtager med 860 stemmer mod 615 at fortsætte strejken til trods for, at arbejdsretten har opfordret dem til at genoptage arbejdet.

7. – Minister for forureningsbekæmpelse Jens Kampmann fremsætter forslag til lov om begrænsning af svovlindholdet m. v. i brændsel. Det drejer sig om en bemyndigelseslov, og ministeren oplyser, at det er hensigten at begrænse svovlindholdet i fyringsolie til højst 0,8 pct. og i fuel oil til 2,5 pct., i hovedstadsområdet dog 1 pct. Det er meningen, at disse grænser skal træde i kraft henholdsvis 1/10 1972, 1/1 1973 og 1/1 1974.

Stæhr Johansen (k. f.) fremsætter forslag om ændring af lov om radiospredning, hvorefter Danmarks Radio kun må have to radioprogrammer og ét TV-program, og kulturministeren og trafikministeren i forening skal kunne give selvejende institutioner eller selskaber bevilling til radioudsendelser, eventuelt ved leje af DRs senderfaciliteter. 1. behandling 20/1 1972.

Henning Philipsen (s. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om undersøgelse af offentlige og koncessionerede virksomheders medlemskab af private interesseorganisationer.

8. – Finansminister Grünbaum fremsætter et lovforslag om investeringsfradrag for maskinanskaffelser m. v. i indkomståret 1972, der skal ses som et led i regeringens bestræbelser for at fremme produktionen og beskæftigelsen. For at tilskynde til øgede investeringer foreslås det, at virksomheder, der i indkomståret 1972 anskaffer maskiner, inventar o. lign. driftsmidler, skal have adgang til at foretage et særligt investeringsfradrag på 10 pct. Fradraget kan foretages ved indkomstopgørelsen for indkomstårene 1972 og 1973 og udgør da for hvert af de to år 5 pct. af det beløb, hvormed anskaffelsessummen for de maskiner, der anskaffes i 1972, overstiger salgssummen for maskiner m. v., der sælges i dette indkomstår. Provenutabet anslås til 400 mill. kr.

Handelsminister Erling Jensen fremsætter forslag om ændring af lov om Danmarks Erhvervsfond. Forslaget går ud på at forhøje grænsen for eksportkreditgarantier og kautioner fra 8 1/2 mia. kr. til 10 mia. kr.

Skibsværftsarbejderne i Aalborg vedtager med lille flertal at følge fagforeningens opfordring og genoptage arbejdet. Men nogle timer senere nedlægger 180 skibsbyggere i nybygningsafdelingen, hvis tillidsmand blev afskediget, på ny arbejdet.

9. – Ministeren for offentlige arbejder Jens Kampmann fremsætter forslag til lov om grundejerbidrag til offentlige veje. (Vejbidragslov), hvorefter der indføres ensartede vejbidragsregler landet over. Hovedlandeveje, der fra 1/4 1972 skal administreres og fuldt ud finansieres af staten, er undtaget fra forslagets bestemmelser. Lovforslaget bestemmer, at afdragstiden for vejgæld ikke kan være under 5 år og ikke over 20 år, men ministeren bebuder, at han vil stille ændringsforslag om, at den maksimale afdragstid bliver 15 år, idet han henviser til, at indenrigsministeriet som led i bestræbelserne for at øge den kommunale selvfinansiering har gennemført, at kommunale lån uanset lånets løbetid skal afvikles over skatteudskrivningen over 15 år.

Juul-Madsen (k. f.) fremsætter forslag om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme (Loft over grundskyldspromillen). Det foreslås, at grundskyldspromillen i en kommune ikke må overstige det dobbelte af kommunens skatteprocent, i København og Frederiksberg skal grundskyldpromillen dog kunne være 20 pct. højere end således beregnet. Denne regel suppleres med en anden, der går ud på, at i primærkommuner må højst 1/5 af den samlede skatteindtægt udskrives over grundskylden. 1. behandling 13/1 1972.

Juul-Madsen fremsætter endvidere forslag om ændring af ligningsloven. Forslaget går ud på, at indehavere af ejerlejligheder skal have ret til samme standardfradrag til vedligeholdelse som ejere af parcelhuse, og at skattemæssigt overskud på parcelhuse ikke indkomstbeskattes, hvad de første 4000 kr. angår. 1. behandling 12/1 1972.

A/S Nordjydske Morgenblade, som udgiver venstrebladet Aalborg Amtstidende og det socialdemokratiske Ny Tid, der har et teknisk og vidtgående redaktionelt samarbejde, træder i likvidation, efter at LO har besluttet at opgive yderligere støtte, og de to dagblade ophører at udkomme.

10. – Boligminister Helge Nielsen fremsætter forslag om ændring af lov om boligsikring. De vigtigste bestemmelser i lovforslaget er: Den maksimale boligsikringsydelse forhøjes fra de nuværende 7740 kr. årligt til 9300 kr. og tillægget pr. barn i husstanden fra 360 til 420 kr. Der indføres en ny regel om, at de første 5000 kr. af et barns indkomst ikke skal medregnes i husstandsindkomsten, der er afgørende for størrelsen af boligsikringsydel-

sen. Medens boligsikringen for tiden udbetales efter et skøn over årets indkomst, skal den efter forslaget udmåles efter den endeligt ansatte skattepligtige indkomst for husstanden under ét, ajourført (forhøjet) med et skønsmæssigt tillæg til indkomsten. Denne bestemmelse skulle indebære, at boligsikringsmodtagerne i almindelighed ikke vil blive stillet over for krav om tilbagebetaling af ydet boligsikring. Ud over disse generelle ændringer foreslås særlig gunstige regler med henblik på forhøjelse af boligsikringen i nyt og dyrt byggeri. Den gunstigere skala for boligsikring anvendes, hvis huslejen er over 8000 kr. årligt og desuden udgør mindst 20 pct. af husstandsindkomsten. De gunstigere regler kan i visse tilfælde anvendes for moderniserede og genudlejede lejligheder med særlig store forhøjelser, selv om den årlige leje ikke er over 8000 kr. De nye regler betyder en forhøjelse af støtten med 120 mill. kr. om året, og staten skal refundere kommunerne 60 mod hidtil 50 pct.

Ministeren for offentlige arbejder Jens Kampmann fremsætter forslag om ændring af lov om luftfart. Det foreslås, at der i loven indsættes en ny paragraf, hvorefter luftfartselskaber kan få tilladelse til at visitere passagerer, dog kun ydre beklædning, og foretage eftersyn af gods. Politiet får bemyndigelse til mere omfattende eftersyn. Baggrunden for den nye paragraf er væksten i antallet af kapringer af og sabotage mod civile luftfartøjer. Endvidere foreslås det, at der ved registrering af luftfartøjer skal kunne stilles støjbegrænsende krav til maskinens tekniske indretning.

Landbrugsminister Ib Frederiksen fremsætter forslag om ændring af jagtloven. Lovforslaget går ud på at forenkle reglerne om udfærdigelse af jagttegn og om vildtudbyttets opgørelse og at ophæve bestemmelsen om vederlag til politiet for udstedelse af jagttegn.

11. – En særlig voldgiftsret afsiger en kendelse, hvorefter Aalborg Skibsværfts afskedigelse af tillidsmand Henning Sørensen er overenskomststridig, og bestemmer, at værftet skal betale Henning Sørensen en erstatning på 14.175 kr. og desuden en bod på 10.000 kr.

12. – Danmarks forhandlinger i Bruxelles om medlemskab i et udvidet fællesskab afsluttes.

14. – Forsvarsminister Kjeld Olesen fremsætter forslag om ændring af lov om forsvarets organisation m. v. og forslag om ændring af lov om forsvarets personel. Lovforslagene svarer stort set til de forslag, som socialdemokraterne fremsatte i folketingsåret 1970–71 (se 24/11 1970).

Ministeren peger på det stadig voksende misforhold mellem de styrkemæssige og materielmæssige mål og de økonomiske muligheder for at nå dem, og siger, at forslagene er udtryk for ønsket om at tilvejebringe og opretholde et forsvar, der bedst muligt udnytter de ressourcer, der er til rådighed. En omlægning af forsvaret efter de angivne retningslinier vil efter regeringens opfattelse øge dets troværdighed.

Regeringen ser ikke i dag noget sikkerhedspolitisk alternativ til NATO, og den foreslåede ordning er baseret på det fortsatte militære samarbejde inden for NATO herunder den gældende strategi – den fleksible imødegåelse.

Tjenestetiden for værnepligtige foreslås nedsat fra de nuværende 12 til 7 måneder, nemlig en 6 måneders grunduddannelse og 2 gange 14 dages genindkaldelse i de følgende 4 år. Hærens stående dækningsstyrke nedskæres fra 11.000 mand til 7000 plus støtteenheder på formentlig godt 1000 mand. Ud over dækningsstyrken tænkes etableret en supplementsstyrke af hjemsendte, fuldt uddannede, som skal kunne mobiliseres særlig hurtigt. Den stående styrke på i alt ca. 8000 mand skal fortrinsvis bestå af frivillige, kontraktansatte soldater. For at opnå en så ensartet tjenestetid som muligt for de værnepligtige foreslås indført frivillighed med hensyn til uddannelsen af befalingsmænd. En overgangsordning skal dog sikre, at der i en

periode fortsat kan uddannes befalingsmænd uden ansøgning. Forsvarets civilundervisning foreslås nedlagt for de værnepligtige, medens uddannelsen til civile erhverv udvides for de frivillige.

For flådens vedkommende lægges der vægt på de mindre skibstyper fremfor enheder som f. eks. Peder Skram-klassen, der vil forsvinde, når de nuværende udgår af tjenesten, og det samme gælder u-både. Den nuværende bestemmelse om, at flåden skal bestå af ca. 60 enheder, foreslås slettet. Kystforterne skal bevares, men skal dog gradvis kunne nedlægges i takt med anskaffelsen af mobile kystbatterier.

For flyvevåbnet foreslås det at nedsætte antallet af eskadriller fra 9 til 6, men antallet af fly pr. eskadrille kan eventuelt samtidig forhøjes.

Forsvarministeren nævner, at han har bedt forsvarskommandoen om ud fra disse principper at udarbejde konkrete forslag til felthærens og lokalforsvarets organisation, bemanding og indbyrdes størrelsesforhold, typer og antal af flådens egentlige krigsskibe og sammensætningen af flyvevåbnets kampenheder osv. Det overvejes at give kvindeligt stampersonel adgang til officersuddannelse og i øvrigt at udvide anvendelsesområderne for dette personel.

Udgangspunktet for de fremsatte forslag er de økonomiske rammer i finanslovforslaget og de 3-årige budgetoverslag med normal regulering for løn- og prisstigninger.

Ministeren for offentlige arbejder Jens Kampmann fremsætter forslag om ændring af lov om offentlige veje. Ændringsloven skal træde i kraft 1/4 1972 samtidig med selve loven. Ved forslaget forbedres grundejernes stilling ved ekspropriationer, og der bliver pligt for grundejerne til at forsyne deres huse med husnummer og matrikelnummer mod offentlig vej, når kommunen forlanger det.

Ministeren fremsætter endvidere det årlige lovforslag om anlæg af visse motorvejstrækninger.

Undervisningsminister Knud Heinesen fremsætter forslag om ændring af lov om universiteternes styrelse. Lovforslaget overlader til lærere og studerende at fastsætte valgreglerne for valg til universiteternes styrende organer. Studenterrepræsentanterne skal vælges for 1 år ad gangen, og der skal ikke vilkårligt kunne ske indsættelse af suppleanter.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et folketingsudvalg om forureningsbekæmpelsen.

På et tillidsmandsmøde i Odense besluttes det at afbryde arbejdet i samarbejdsudvalgene på samtlige jernskibsværfter. På mødet kræver tillidsmændene, at deres kollega i Ålborg, Henning Sørensen, genansættes. Skibsværftstillidsmændene kræver endvidere, at Centralorganisationen af Metalarbejdere i løbet af ugen indkalder forretningsudvalgene for værfternes fællesklubber til et møde, og at LO's formand Thomas Nielsen møder op. 6 af 10 tillidsmænd på Svendborg Skibsværft har nedlagt deres poster.

15. – Folketinget begynder en forespørgselsdebat om den markedspolitiske situation med en redegørelse af ministeren for europæiske markedsanliggender Ivar Nørgaard, der også henviser til en omdelt skriftlig redegørelse for resultatet af de nu afsluttede forhandlinger, som Danmark siden 30/6 1970 har ført med De europæiske Fællesskaber om betingelserne for Danmarks indtræden. Debatten fortsætter 16/12 i et møde, der med en pause varer næsten 11 timer. Foruden partiernes ordførere – Poul Dalsager (s.), Stetter (k. f.), Nyboe Andersen (v.), Hilmar Baunsgaard (r. v.) og Aksel Larsen (s. f.) – har en snes »menige« medlemmer samt statsministeren, markedsministeren, udenrigsministeren, Grønlandsministeren og indenrigsministeren ordet for kortere eller længere indlæg. Debatten slutter med, at tinget vedtager en dagsorden, hvori man bekræfter dagsordenen af 11/5 1967, hvorefter Danmark søger medlemskab i De europæiske Fællesskaber sammen med Storbritan-

nien, og i forventning om, at også de øvrige skandinaviske lande får løst deres samarbejdsforhold med Fællesskaberne, tilslutter sig det opnåede forhandlingsresultat og tilslutter sig, at regeringen underskriver tiltrædelsestraktaten.

For dagsordenen stemmer 141, nemlig samtlige medlemmer af k. f. og v. og det overvejende flertal af socialdemokrater og radikale. Imod stemmer 32, nemlig foruden samtlige 17 medlemmer af s. f. 11 socialdemokrater (Camre, Frode Jakobsen, Lene Bro og Buchart Petersen samt de nyvalgte Svend Auken, Ritt Bjerregaard, Helle Degn, Birte Weiss, Inger Fischer Møller, Hans Erenbjerg og Karl Hjortnæs) og 4 radikale (Poul Overgaard Nielsen, Arne Stinus, Meta Ditzel og Skovmand). 2 undlader at stemme, nemlig grønlænderen Moses Olsen og socialdemokarten Lone Nielsen. De to færøske medlemmer er ikke til stede under afstemningen, men den ene af dem, socialdemokraten Johan Nielsen, har erklæret, at han ville undlade at stemme.

15. – Frandsen (s. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde. Det drejer sig om militærnægteres beskæftigelse ved sociale, kulturelle, humanitære og undervisende institutioner. 1. behandling 27/1 1972.

Det meddeles, at tillidsmændene hos A/S Brødrene Gram i Vojens har afbrudt alt samarbejde med ledelsen. Keramisk Forbund siger i et åbent brev til LO's repræsentantskab, at det ikke ville være uforståeligt, hvis samtlige tillidsmænd nedlagde deres hverv i protest mod afskedigelsen af Henning Sørensen, Aalborg Skibsværft.

16. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om fyrværkeri, hvorefter der med visse undtagelser indføres et almindeligt forbud mod salg og anvendelse af raketter og andet fyrværkeri uden knaldeffekt. Begrundelsen er, at raketter og andet bevægeligt fyrværkeri i de seneste år har forvoldt betydelige brandskader. (Den gældende fyrværkerilov af 1966 tager især sigte på at forbyde fyrværkeri med knaldeffekt for at forebygge høreskader).

Niels Helveg Petersen (r. v.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om medbestemmelsesret for de ansatte i offentlig og privat virksomhed. Hvad det sidste angår, ønsker forslagsstillerne, at der ved en kommende revision af aktieselskabslovgivningen indføres en bestemmelse om de ansattes repræsentation i aktieselskabers bestyrelse, og for de offentligt ansattes vedkommende opfordres regeringen til at udforme en samarbejdsaftale, der går betydeligt længere end parterne på det private arbejdsmarked. Samarbejdsudvalgene inden for det offentlige skal have besluttende myndighed i en række principsager, og der skal åbnes mulighed for direkte valg af de ansattes egne repræsentanter til samarbejdsudvalgene.

På et repræsentantskabsmøde i LO vedtages det at lade A-pressen optage en kassekredit på indtil 12 mill. kr., medens en ekspertgruppe undersøger, om A-pressen er levedygtig. Desuden beslutter repræsentanterne for LO-forbundene at slå en streg over godt 8 mill. kr., som er tilbage af et lån på 36 mill. kr., som fagforeningerne tidligere har ydet A-pressen.

17. – Boligminister Helge Nielsen fremsætter forslag om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. Lovforslaget giver adgang til at få frigivet midler indsat i Grundejernes Investeringsfond til dækning af udgifter ved udvendig vedligeholdelse. Det er en betingelse, at allerede gennemførte genudlejningsforhøjelser af huslejen ophæves (se 3/11), således at man kommer ned på vurderingslejen. I sin motivering for lovforslaget nævner ministeren foruden de boligpolitiske også de beskæftigelsesmæssige virkninger.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslag om ændring af ligningsloven (se 19/10). Ved 2. behandling 14/12 er et konservativt ændringsforslag om at

forhøje standardfradraget for vedligeholdelse på ejendomsskemaet fra maksimalt 2000 kr. til maksimalt 3000 kr. blevet forkastet med 129 stemmer (s., s.f., v. og r.v.) mod 29 (k. f.), 1 medlem undlader at stemme. Enstemmigt vedtages endvidere forslag om ændring af lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v., af lov om indkomst- og formueskat til staten og af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. (kontrollovene) (se 19/10) samt forslag om ændring af borgerlig straffelov (Skattesvig og indsmugling) (se 27/10).

Arbejdsretten afsiger kendelse om teknikerstrejken i TV (se 12/10) og pålægger smedeforbundet en bod på 10.000 kr. Om TV-direktør Laurits Bindsløvs og programchef Mogens Vemmers virksomhed som udsendelsesledere under journalistskrejken hedder det i præmisserne, at i en strejkesituation må højtstående medarbejdere i en virksomhed, i hvert fald når det drejer sig om medlemmer af den øverste ledelse, være både berettigede og forpligtede til i et vist omfang at udføre arbejde, som under normale forhold udføres af deres underordnede.

19. – Det meddeles, at tillidsmændene på Det danske Stålvalseværk i Frederikværk vil nedlægge arbejdet i de organer, der er oprettet efter samarbejdsudvalgsaftalen, såfremt forhandlingerne mellem organisationerne ikke giver et tilfredsstillende resultat.

20. – I forbindelse med de 10 store industrilandes aftale i Washington og den amerikanske regerings nedskrivning af dollarens guldindhold beslutter regeringen at følge Norge og Sverige og nedskrive den danske krones guldindhold med 1,03 pct. Beslutningen tages til efterretning af de politiske partier med undtagelse af Det konservative Folkeparti, der mener, at kronen burde følge det engelske pund, hvis guldparitet ikke er ændret. Denne opfattelse deles af erhvervslivet med undtagelse af landbruget.

En ekstraordinær generalforsamling i A/S Svendborg Avis vedtager, at Fyns Amts Avis skal fortsætte som selvstændig avis (se 27/9) og at udvide aktiekapitalen med 1,1 mill. kr.

21. – På et møde mellem smedeforbundets og jernindustriens forhandlere kræver smedene genansættelse af den afskedigede tillidsmand på Aalborg Skibsværft, medens jernindustriens forhandlere holder sig til den faglige voldgifts kendelse, der gik værftet imod, men ikke pålagde det at genansætte tillidsmanden. Resultatet af forhandlingerne bliver, at man holder sig til kendelsens ordlyd. Men ved fremtidige uoverensstemmelser med tillidsmænd vil man gå til en faglig voldgift før en eventuel afskedigelse.

23. – Bestyrelserne i FDB (Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger) og HB (Hovedstadens Brugsforening) har godkendt en plan om sammenslutning af de to virksomheder, der tilsammen har 11.000 medarbejdere. Efter planen skal den forretningsmæssige ledelse af den samlede virksomhed bestå af en direktion med direktør Ebbe Groes, FDB, som førstedirektør.